

Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030

Valtioneuvoston julkaisu 2025:61

Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030

Valtioneuvosto Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtioneuvosto

Työ- ja elinkeinoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-383-592-4

ISSN pdf: 2490-0966

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030

Valtioneuvoston julkaisu 2025:61

Julkaisija	Valtioneuvosto		
Yhteisötekijä	työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	52

Tiivistelmä

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa sovittiin, että kulttuuripoliittisen selonteon yhteydessä hallitus laatii poikkihallinnollisen luovien alojen kasvustrategian. Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030 on toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimana luovien alojen toimijoita osallistaen ja Luovan talouden neuvottelukunnan näkemyksiä kuunnellen. Luovan talouden neuvottelukunta seuraa kasvustrategian toimeenpanoa vuoteen 2030 asti.

Kasvustrategia sisältää julkisen sektorin toimenpiteitä luovan talouden yritysten kasvun ja kansainvälistymisen mahdollistamiseksi. Kasvustrategian laadinnassa on huomioitu muut käynnissä olevat luoviin aloihin liittyvät strategiaprosessit ja toimialakohtaiset kasvusopimukset sekä eri selvityksiä.

Kasvustrategian toimenpiteet ovat kansallisia ja edistävät luovan talouden yritysten kasvua toimialasta riippumatta. Toimenpiteet on jaoteltu kuuden painopistealueen mukaan: Osaaminen ja ennakointi, Ekosysteeminen yhteistyö, Yritysten neuvontapalvelut, Rahoituspolut, Maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi sekä Sääntely. Kasvustrategiassa on määritelty indikaattorit seuranta varten.

Verrattuna verrokkimaihimme kuten Ruotsiin, Suomessa kyetään hyödyntämään aineetonta arvонуontia verrattain vähän. Luovissa aloissa on Suomen talouden kasvulle huomattavaa hyödyntämätöntä potentiaalia.

Asiasanat luova talous, luovat alat, elinkeinopolitiikka, kulttuuripoliittikka, kansainvälistyminen, kasvuyritykset, yrittäjyys, elinkeinoelämä

ISBN PDF	978-952-383-592-4	ISSN PDF	2490-0966
Asianumero	-	Hankenumero	TEM084:00/2024

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-592-4>

Tillväxtstrategin för kreativ ekonomi 2025–2030

Statsrådets publikationer 2025:61

Utgivare	Statsrådet		
Utarbetad av	arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet		
Språk	finska	Sidantal	52

Referat

I statsminister Petteri Orpos regeringsprogram avtalades att regeringen ska utarbeta en förvaltningsövergripande tillväxtstrategi för de kreativa branscherna i samband med den kulturpolitiska redogörelsen. Tillväxtstrategin för kreativ ekonomi 2025–2030 har tillkommit genom samordning av arbets- och näringsministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet, där man har inkluderat aktörer inom de kreativa branscherna och lyssnat på synpunkter från Delegationen för den kreativa ekonomin. Verkställandet av tillväxtstrategin följs upp av Delegationen för den kreativa ekonomin fram till 2030.

Tillväxtstrategin innehåller åtgärder inom den offentliga sektorn för att möjliggöra tillväxt och internationalisering i företag inom kreativ ekonomi. Vid utarbetande av tillväxtstrategin har man beaktat de övriga pågående strategiprocesserna och de branschspecifika tillväxtavtalen i anknytning till de kreativa branscherna samt olika utredningar.

Åtgärderna inom tillväxtstrategin är nationella och främjar tillväxt i företag inom kreativ ekonomi oberoende av bransch. Åtgärderna är indelade enligt sex prioriteringar: Kompetens och prognostisering, Ekosystembaserat samarbete, Rådgivningstjänster för företag, Finansieringsvägar, Exportfrämjande, marknadsföring och arbete för Finlandsbilden och Reglering. I tillväxtstrategin fastställs indikatorer för uppföljning.

Jämfört med i våra jämförelseländer, som Sverige, utnyttjas immateriellt värdeskapande i relativt liten omfattning i Finland. Inom de kreativa branscherna finns det avsevärd outnyttjad potential för ekonomisk tillväxt i Finland.

Nyckelord kreativ ekonomi, kreativa branscher, näringspolitik, kulturpolitik, internationalisering, tillväxtföretag, företagande, näringsliv

ISBN PDF	978-952-383-592-4	ISSN PDF	2490-0966
Ärendenummer	-	Projektnummer	TEM084:00/2024

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-592-4>

Growth Strategy for the Creative Economy 2025–2030

Publications of the Finnish Government 2025:61

Publisher	Finnish Government		
Group author	Ministry of Economic Affairs and Employment, Ministry of Education and Culture		
Language	Finnish	Pages	52

Abstract

It was agreed in the Government Programme of Prime Minister Petteri Orpo that the Government will draw up a cross-sectoral growth strategy for the creative industries in connection with its Cultural Policy Report. The Growth Strategy for the Creative Economy 2025–2030 was produced under the coordination of the Ministry of Economic Affairs and Employment and the Ministry of Education and Culture, by involving stakeholders from the creative industries and hearing the views of the Advisory Board on the Creative Economy. The Advisory Board will monitor the implementation of the Growth Strategy up to 2030.

The Growth Strategy contains public sector measures to facilitate the growth and internationalisation of creative economy companies. When preparing the Strategy, other ongoing strategy processes related to the creative industries, sector-specific growth agreements and various reports were drawn on.

The measures of the Growth Strategy are national in nature, and they are geared to promoting the growth of creative enterprises across all the sectors. The measures are divided into six priority areas: Competence and foresight, Ecosystem cooperation, Business advisory services, Funding paths, Country branding, Export Promotion and Marketing, and Regulation. The Strategy also defines the indicators for its monitoring.

Compared to its reference countries, such as Sweden, Finland has so far not really known how to make use of immaterial value creation. The creative industries still have a considerable amount of untapped potential for economic growth in Finland.

Keywords creative economy, creative industries, industrial policy, cultural policy, internationalisation, growth companies, entrepreneurship, business and industry

ISBN PDF	978-952-383-592-4	ISSN PDF	2490-0966
Reference number	-	Project number	TEM084:00/2024

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-592-4>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Tilannekuva	11
	2.1 Kasvun lähtökohdat	11
	2.2 Kasvua tukevat strategiat	13
3	Toimintaympäristö	17
	3.1 Luovat alat muutosten keskellä.....	17
	3.2 Haasteista mahdollisuuksiin	18
4	Luovan talouden kasvustrategia visiosta toimenpiteisiin	23
	4.1 Visio, tarpeet ja indikaattorit.....	23
	4.2 Toimenpiteet	27
	4.2.1 Osaaminen ja ennakointi.....	27
	4.2.2 Ekosysteeminen yhteistyö	29
	4.2.3 Yritysten neuvontapalvelut.....	31
	4.2.4 Rahoituspolut	33
	4.2.5 Maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi.....	35
	4.2.6 Sääntely	37
5	Seuranta ja toimeenpano	39
	Liitteet	40
	Liite 1 Luovan talouden kasvustrategian laadintaprosessi	40
	Liite 2 Käsitteet	42
	Liite 3 Indikaattorien lähteet ja vastuutahot	45
	Lähteet	47

1 Johdanto

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa sovittiin, että kulttuuripoliittisen selonteon yhteydessä hallitus laatii poikkihallinnollisen luovien alojen kasvustrategian. Kasvustrategia on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimana osallistavalla prosessilla ja erityisesti Luovan talouden neuvottelukunnan näkemyksiä kuunnellen (liite1).

Luovalle taloudelle ei ole yhtä vakiintunutta määritelmää¹. Luovan talouden kasvustrategiassa luova talous määritellään kolmena liiketoiminnallisena osa-alueena: monistettavat eli skaalautuvat sisällöt, luovat palvelut sekä tapahtuma-ala ja taide- ja kulttuuripalvelut (taulukko 1). Kullakin osa-alueella on oma toimintaympäristönsä, oma vaikuttavuutensa Suomen yhteiskunnassa ja taloudessa sekä omat arvoketjunsä.

1 Sokka, Sakarias & Karttunen, Sari & Luonila, Mervi 2025. Luovat alat kulttuuri-, innovaatio- ja elinkeinopolitiikassa – Hajanaisista hallintorakenteista ilmiöpohjaiseen ohjaukseen. Cuporen työpapereita 24.

Taulukko 1. Luovan talouden liiketoiminnalliset osa-alueet. Jaottelu perustuu UNCTADin (United Nations Conference on Trade and Development) Creative Economy Network'in jaotteluun, jota on Suomessa käytetty eri yhteyksissä vuodesta 2012.²

Luovan talouden liiketoiminnalliset osa-alueet	Luovat monistettavat eli skaalautuvat sisällöt	Luovat palvelut	Tapahtuma-ala, taide- ja kulttuuripalvelut
Liiketoiminnan tunnuspiirteitä	useita jakelukanavia, digitaalinen jakelu (alustat), liiketoiminnan skaalautuvuus, kuluttajaliiketoiminta, kansainvälinen liiketoiminta, liiketoiminta perustuu aineettomaan omaisuuteen kuten tekijänoikeuksiin	poikkitoimialainen liiketoiminta erityisesti b-to-b-rajapinnassa, mikroyrityksistä suuriin yrityksiin ja julkisiin toimijoihin, IP siirtyy useimmiten asiakkaalle	kohtaamiset mahdollistava tapahtumatoiminta erityisesti fyysisissä jakelukanavissa, useita eri formaatteja kuten tapahtumat, museot ja galleriat, kytkettyminen alueen elinvoimaisuuteen ja houkuttelevuuteen mm. matkailukohteena
Toimialat	julkaisutoiminta verkossa, radio, televisio, kirjallisuus, lehdet, musiikki, av-ala, peliteollisuus	muotoilu, arkkitehtuuri, muoti, mainonta, (markkinointi) viestintä, luovat toimistot	tapahtumat, festivaalit, yritystapahtumat, esittävä taide, galleriat, museot, kuvataide ja muu visuaalinen taide, käsi- ja taideteollisuus

² Mukaillen [Luovan talouden tiekartta](#). Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:48.

Luovan talouden kasvustrategian lähtökohtana on, että kasvu lähtee alan yrityksistä. Kasvustrategia vauhdittaa luovan talouden kasvua ja kansainvälistymistä. Kasvustrategia tunnistaa luovien alojen yritysten kansainvälistymisen merkityksen luovan talouden kasvulle ja Suomen kansantaloudelle. Kasvustrategia tunnistaa luovan talouden yritysten vaikutuksen myös kaikkien kotimaisten yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edellytyksille. Luovien alojen osaamisen ja menetelmien hyödyntäminen laaja-alaisesti lisää muiden alojen liiketoiminnallista arvoa.

Luovien alojen yritykset ovat osa laajempia ekosysteemejä, ja näin ollen niiden vaikuttavuus ulottuu muillekin toimialoille – myös siinä tapauksessa, että itse luovien alojen yritykset olisivat kooltaan pieniä. Vaikka muut toimialat eivät suoraan ole kasvustrategian kohteina, kasvustrategia kannustaa luovaa osaamista hyödyntäviin poikkialaisiin ekosysteemeihin, jotka auttavat aineettoman arvonluonnin rakentumista laajasti eri toimialoille. Lisäksi kasvustrategia tunnistaa taidelähtöisen luovan toiminnan merkityksen aineettomassa arvonluonnissa: taide on luovan talouden eräänlaista alkutuotantoa, jolla on keskeinen rooli yritysten palvelu- ja tuotekehityksessä.

Kasvustrategia sisältää julkisen sektorin toimenpiteitä kasvukykyisten luovan talouden yritysten kasvun ja kansainvälistymisen mahdollistamiseksi. Samalla huomioidaan potentiaalisesti kasvukyvykkäät yritykset. Toimenpiteet ovat kansallisia ja edistävät luovan talouden yrityksiä toimialasta riippumatta.

Kasvustrategia toimeenpanee kulttuuripoliittiseen selontekoon kirjattuja luovan talouden liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä omalta osaltaan. Luovan talouden kasvustrategia on kuitenkin oma itsenäinen toimenpideohjelmansa, joka kohdentuu nimenomaan luovan talouden liiketoiminnan kasvuun ja kansainvälistymiseen. Lisäksi kansallinen strategia tunnistaa alueiden merkityksen luovan talouden liiketoiminnan kehittämisessä sekä toimii inspiraationa ja tukena luovien alojen kehittämiseen myös alueellisesti ja paikallisesti.

Kasvustrategian yhteydessä edistetään kansallisten toimenpiteiden ohella toimialakohtaisia kasvusopimuksia. Kasvusopimukset ovat toimenpideohjelmiä, joissa elinkeinojohtoisesti haetaan toimintatapoja, rahoitusta ja konkreettisia toteutustapoja toimeenpanna kasvusopimukseen kirjattuja tavoitteita ja toimenpiteitä elinkeinon ja julkisen sektorin yhteistyönä. Kasvusopimusprosessien käynnistämistä on tuettu valtion taholta.

Kasvustrategiassa ei käsitellä hallitusohjelmaan kirjattuja kulttuuri- ja luovien alojen tekijöiden sosiaali- ja työttömyysturvan uudistustarpeita, tilausohjelmajalvelujen maksuvelvoitteen käyttöönoton vaikutusten arviointia eikä tarpeellisiksi harkittavia tekijänoikeuslainsäädännön muutoksia. Em. asiakokonaisuudet tukevat kasvustrategian tavoitteita, mutta mahdollinen toimeenpano toteutetaan kasvustrategiasta erillään.

Kasvustrategia on laadittu toimenpidepainotteiseksi. Tavoitteena on ollut löytää toteuttamiskelpoisia ja konkreettisia toimenpiteitä, joiden avulla luovien alojen ja sitä kautta koko Suomen talouden kasvua voidaan edistää lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Tämän vuoksi luovan talouden kasvustrategian tavoitevuodeksi on päätetty 2030. Tarkoituksena on saada liikkeelle useita toimenpiteitä, joita seuraamalla saadaan näkymä vaikuttavuudesta, mikä puolestaan auttaa rakentamaan strategisia valintoja toimenpiteitä pidemmälle aikavälille.

2 Tilannekuva

2.1 Kasvun lähtökohdat

Vuonna 2025 Suomen talous ei ole reaalisesti kasvanut 17 vuoteen. Vuonna 2022 alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä geopoliittisesti ja taloudellisesti epävarma maailmantilanne hidastavat Suomen talouden kasvua. Ilman rohkeita kasvutoimenpiteitä edessä on hyvinvointiyhteiskunnan näivettyminen. Talouskasvun edistäminen on myös julkiselle taloudelle välttämätöntä. Suomen on pystyttävä pärjäämään entistä paremmin kovassa kilpailussa investoinneista ja osaavista ihmisistä.³

Kilpailussa menestymisen kannalta on tärkeää panostaa perinteisten ohella myös sellaisiin uusiin kasvualueisiin, joissa Suomella on annettavaa ja hyvät mahdollisuudet pärjätä nykyistä paremmin. Suomen talouden kasvu lähtee kansainvälisestä kysynnästä. Kotimarkkinoilla kasvu on haastavaa maan pienen väestöpohjan vuoksi. Lisäksi suomalaisten kulutus kulttuuriin on pysynyt vuosien ajan vakiona suhteessa bruttokansantuotteeseen⁴.

Kansainvälistymisen haasteeseen vastaamisessa luovat alat ovat lähtökohtaisesti hyvässä asemassa, sillä kysyntä luovien alojen tuotteille ja palveluille lisääntyy⁵. Kysynnän kasvun ohella merkityksellistä on tunnistaa luovien alojen ns. vipuvaikutus muiden toimialojen yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen. Luovat alat toimivat monien muiden toimialojen rajapinnoilla ja myös liityntäpintoina: esimerkiksi elintarvike-, hoiva-, tietotekniikka- ja puolustusalat monien muiden ohella hyötyvät luovien alojen tuomista ratkaisuista.

3 [Valtioneuvoston tiedote 23.4.2025.](#)

4 [Tilastokeskuksen tiedote, 8.5.2024. Kulttuurin satelliittitilinpito 2022.](#)

5 [UN Trade and Development. Creative Economy Outlook 2024. Creative economy booms, with services leading the growth](#)

Suomalaista yrityskenttää luonnehtii yritysten pieni koko. Vuonna 2023 lähes 96 prosenttia yrityksistä oli alle 10 hengen mikroyrityksiä⁶. Pienten yritysten suuri määrä korostuu luovilla aloilla⁷. Silti kulttuuri- ja luovat alat ovat tällä hetkellä keskisuuri toimiala Suomen kansantaloudessa, kun tarkastellaan niiden osuutta bruttokansantuotteesta: taakse jäävät esimerkiksi elektroniikkateollisuus, metsätalous, paperiteollisuus sekä energiahuolto⁸.

Vuonna 2023 luovilla aloilla oli noin 11 600 vuosiliikevaihdoltaan vähintään 50 000 euron kokoista yritystä. Yritysten liikevaihto oli noin 13,5 miljardia euroa, ja ne työllistivät noin 54 800 henkilötyövuotta. Liikevaihdollisesti tarkasteltuna skaalautuvien sisältöjen yritysten liikevaihto oli 7,5 miljardia euroa, luovien palvelujen yritysten 3,4 miljardia euroa ja tapahtuma-alan sekä taide- ja kulttuuripalvelujen yritysten liikevaihto 2,6 miljardia euroa. Liiketoiminta-aloittain tarkasteltuna suurin työllistäjä olivat skaalautuvat sisällöt: 42 prosenttia (23 000 htv) toimi skaalautuviin sisältöihin laskettavilla toimialoilla. Reilu kolmannes (33 %, 18 300 htv) toimi luovien palvelujen aloilla ja neljännes (25 %, 13 500 htv) tapahtuma-alalla sekä taide- ja kulttuuripalveluissa. Lukumäärällisesti valtaosa (5 800 yritystä) yrityksistä sijoittuu luoviin palveluihin. Tapahtuma-alalla ja taide- ja kulttuuripalveluissa toimi noin 3 100 yritystä. Skaalautuvia sisältöjä tuottavia yrityksiä oli noin 2 700.⁹

On huomionarvoista, että em. yritysten ohella luovilla aloilla on suuri määrä toiminiemi- sekä pienempiä tai kausiluontoisesti toimivia yrityksiä¹⁰. Luovan talouden yritykset maksavat lisäksi palkkaa ja palkkioita suuremmalle joukolle ihmisiä kuin niillä

6 ”Suomessa on 455 265 yritystä (Tilastokeskus, yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilasto 2023) pois lukien maa-, metsä- ja kalatalous. Ne työllistävät 1,46 miljoonaa ihmistä ja tuottavat veroja, joilla maksetaan palveluita kaikille. Yrityksistä 95,7 prosenttia on alle 10 hengen yrityksiä.” [Suomen yrittäjät. Kooste 2023.](#)

7 [Sokka, Sakarias & Jakonen, Olli 2024. Kiertävätkö yritystuet luovimmat alat? Cupore.fi](#)

8 Taide- ja kulttuurialan osuus BKT:stä on Suomessa 3,2 % (Tilastokeskus 2025), mikä on kuitenkin reilusti alle EU:n keskiarvon 4,4 % (RebuildingEurope EU 2019). Tilastokeskus 2025. [Kulttuurialalla tarjonta kasvoi euromääräisesti vuonna 2023, ja osuus koko taloudesta kasvoi hieman | Tilastokeskus](#)

9 Naumanen, Mika 2025. [Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan yritysten liiketoiminnasta vuonna 2023.](#)

10 Naumanen, Mika 2025. [Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan yritysten liiketoiminnasta vuonna 2023.](#)

itsellään on työntekijöitä¹¹. Kulttuurialoilla on myös vahvaa kiinnostusta kehittää työn tuottavuutta ja ansaintamahdollisuuksia¹². Kasvuhalukkuutta on 79 prosentilla luovien alojen yrityksistä, mutta 45 prosenttia kokee kasvun haastavaksi¹³.

Kasvu ja tuottavuus rakentuvat yhä enemmän aineettomasta arvonluonnista. Esimerkiksi Ruotsiin verrattuna Suomi alisuoriutuu aineettoman arvonluonnin hyödyntäjänä¹⁴. Maakuvatasolla Suomi-kuvan heikkouksina voidaan pitää yhtäältä suhteellisen alhaista tunnettuutta ja toisaalta jokseenkin olemattomia kulttuuri-mielikuvia¹⁵. Strategisempi ote luovan talouden kasvuun ja kansainvälistymiseen kasvattaa kansantaloutta ja mahdollistaa sekä yritysten kasvua että Suomi-kuvan vahvistumista. Luovien alojen kasvu edellyttää yritysten kasvua, minkä ratkaisee ennen kaikkea yritysten kasvuhalukkuus ja -kyvykkyys. Julkinen sektori voi tukea kyvykkyyttä muttei pitää sitä yllä.

2.2 Kasvua tukevat strategiat

Useat elinkeinopolitiikan, innovaatiopolitiikan, alue- ja maaseutupolitiikan ja kulttuuripolitiikan strategiat ja ohjelmat tukevat Luovan talouden kasvustrategian toimeenpanoa. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen valmistelema Yrittäjyyden periaatepäätös¹⁶, Kasvuyrittäjyyden ohjelma¹⁷, valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta¹⁸ ja valtioneuvoston tuleva selonteko maaseutupolitiikasta tukevat kasvustrategian toimeenpanoa. Myös aiempina hallituskausina valmisteltu

11 Naumanen, Mika & Vainikainen, Sari & Valkokari, Katri 2023. Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan liiketoiminnasta. Raportti 4/2023. Business Finland.

12 Gigle Oy 2025. Tiedote: Kulttuuriala on kiinnostunut kasvusta ja myynnistä.

13 Suomen Yrittäjät 2025. Kulttuuri- ja luovien alojen yritykset haluavat kasvaa.

14 Ruotsissa luovan alan yrityksiä oli vuonna 2023 noin 140 000, joiden liikevaihto oli lähes 60 miljardia euroa ja jotka työllistivät 250 000 henkilöä. *Kreativ Sektor 2025. Uppdaterad statistik för de kulturella och kreativa brancherna.*

15 Ulkoministeriön tiedote 2023: Kansainvälinen näkyvyys on kasvattanut Suomen vaikutusvaltaa.

16 Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä 2024. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:47.

17 Työ- ja elinkeinoministeriö 2025. Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma (sis. Mittelstandin). Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:24.

18 Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:39.

kansallinen aineettomien oikeuksien strategia (IPR-strategia)¹⁹, valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta²⁰ ja valtioneuvoston selonteko Suomen digitaalisesta kompassista²¹ tukevat luovien alojen kasvua.

Luovan talouden kasvustrategian toimeenpano tukee kansallisen IPR-strategian toimeenpanoa, samoin kuin omalta osaltaan myös valtioneuvoston selontekoa kulttuuripoliitikasta²². Kulttuuripoliittisessa selonteossa tavoitteeksi on asetettu luovan talouden osuuden kaksikertaistuminen Suomen bruttokansantuotteesta. Tavoitteen saavuttamiseksi esitetään mm. luovien alojen uudistumista ja kansainvälistymistä tukevan rahoituksen, yhteistyön, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan ja digitaalisen kehityksen hyödyntämisen vahvistamista.²³

Luovan talouden kasvustrategiaa vuodelle 2030 ovat edeltäneet lukuisat luovien alojen selvitykset, strategiat ja tiekartat. Keskeisimpiin lukeutuu Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän eli ns. Brunilan ryhmän raportti ”Luova talous ja aineettoman arvon luominen kasvun kärjiksi” vuodelta 2017. Työryhmän ehdotuksista monet, muun muassa Creative Business Finland -palvelut ja niistä saadut kokemukset, ovat toimineet nyt laaditun luovan talouden kasvustrategian pohjana²⁴. Samoin kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartassa²⁵ tunnistetaan luovien alojen eri toimijoiden olennainen rooli kulttuurimatkailun edistämisessä. Suomen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman (2022–2035)²⁶ ytimessä on puolestaan rakennetun ympäristön ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävyys.

19 Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta 2022. Valtioneuvoston julkaisu 2022:78.

20 Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030. Valtioneuvoston julkaisu 2023:7.

21 Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisu 2022:65.

22 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024. Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisu 2024:55.

23 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024. Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisu 2024:55.

24 Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote 2017. Työryhmä: Luoville aloille luotava Creative Business Finland -palvelut.

25 Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2023:10.

26 Kohti kestävää arkkitehtuuria: Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035. Valtioneuvoston julkaisu 2022:1.

Luovan talouden kasvustrategian toimeenpanoa edistää myös työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistus²⁷ ministeriön hallinnonalan toimijoille (VTT, GTK, Finnvera, Tesi, Business Finland, Suomen Lääkekehityskeskus, ELY-keskukset eli tulevat elinvoimakeskukset) strategisista kohdealueista ja yhteistyön vahvistamisesta. Ohjauskirje täydentää virastokohtaisia tulossopimusasiakirjoja ja yhtiöille annettavia omistajastrategioita, ja on voimassa samanaikaisesti näiden asiakirjojen kanssa. Ohjauskirjeessä hallinnonalan toimijoiden yhdeksi strategiseksi kohdealueeksi on määritetty skaalautuvat korkean arvonlisän palvelut ja luovat alat. Hallinnonalan toimijoiden tulee vahvistaa yhteistoimintaa mm. arvonmuodostuksen edistämisessä.

Luovan talouden kasvustrategian laatimisprosessin keskeisenä tavoitteena on ollut tunnistaa luoville aloille ja luovan talouden yhteisiä kasvutoimia. Alakohtaisia kasvu- ja kehitystavoitteita ja niitä koskevia toimenpiteitä tarkastellaan eri alojen kasvusopimusprosesseissa. Kasvusopimus on tavoitteellinen dialogi- ja yhteistyömalli elinkeinoelämän ja julkisen sektorin välillä. Dialogia ja yhteistyötä ohjaa yhteisesti laadittu konkreettinen toimintasuunnitelma, jossa julkinen sektori ja toimialan edustajat määrittelevät yhdessä alan tulevaisuuden kasvu- ja kehitystavoitteet, tulevaisuuden liiketoimintamahdollisuudet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Kasvusopimuksen tavoitteena on käytännön toimin tukea alan yritysten kehittymistä, kasvua ja kansainvälistymistä. Kasvusopimuksen valmistumisen jälkeen on elinkeinon, erityisesti yritysten, vastuulla edistää dialogin jatkumista kasvusopimukseen kirjattujen tavoitteiden edistämiseksi.

Kasvusopimuksia on kesään 2025 mennessä laadittu kolme: Av-alan kasvusopimus²⁸, Luovat monistettavat sisällöt²⁹ ja Brändi- ja kuluttajalähtöinen tekstiili ja muoti Suomessa 2030³⁰. Kiinnostuksensa kasvusopimusten laadintaan ovat ilmaisseet myös luovat palvelut (muotoilu, arkkitehtuuri, markkinointi), johon liittyen on laadittu tarveselvitys, sekä tapahtuma-ala.

27 Työ- ja elinkeinoministeriö 2025. Työ- ja elinkeinoministeriön yhteinen ohjauskirje hallinnonalan toimijoille strategisista kohdealueista ja yhteistyön vahvistamisesta.

28 [Tarjanne, Petra 2023. Av-alan kasvusopimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:33.](#)

29 [Jalonen, Jani & Tarjanne, Petra 2024. Luovat monistettavat sisällöt – Kasvusopimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2024:11.](#)

30 [Business Finland 2024. Kuluttaja- ja brändilähtöinen tekstiili ja muoti Suomessa 2030.](#)

Valtio on tukenut aiemmin laadittujen kolmen kasvusopimuksen sekä luovien palvelujen kasvusopimuksen tarveselvityksen laadintaa. Rahoituksella on mm. fasilitoitu työpajoja ja luonnosteltu kasvusopimusten sisältöjä. Dialogin jatkamisessa on ilmennyt haasteita, koska elinkeinolla (käytännössä edunvalvontaorganisaatioilla) ei ole ollut resursseja koordinoida vuoropuhelun jatkamista, toimenpiteiden rahoitus- ja toteuttamisvaihtoehtojen selvittämistä ja dialogin ja yhteistyön suunnitelmallista toteuttamista. Kasvusopimukseen kirjattuja julkisen sektorin toimenpiteitä toteutetaan valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten voimavarojen puitteissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoiman Luovan talouden neuvottelukunnan tehtävänä on edistää kasvustrategian toimeenpanoa ja seurata sen toteutuksen vaikutusta luovan talouden kehitykselle sekä vauhdittaa kasvusopimusmenettelyn käyttöönottoa ja toimeenpanoa. Luovan talouden kasvustrategian toimeenpano edistää alakohtaisten kasvusopimusprosessien toteuttamista ja vastaavasti dialogi- ja yhteistyö alakohtaisissa kasvusopimuksissa tukee Luovan talouden kasvustrategian tavoitteiden saavuttamista. Neuvottelukunnan ja kasvusopimustyöryhmien dialogia tiivistetään neuvottelukunnan toimintakauden aikana.

3 Toimintaympäristö

3.1 Luovat alat muutosten keskellä

Luovien alojen yritykset eivät toimi irrallaan muusta taloudellisesta ympäristöstä. Vaikka jopa koronapandemian vuosina 2020 ja 2021 luovien alojen osuus bruttokansantuotteesta säilyi suurempana kuin useimmilla perinteisillä teollisuuden aloilla³¹, vaikuttaa Suomen talouden yleinen apeus myös luoviin aloihin. Luovien alojen yritysten liiketoimintamalleihin sisältyy sekä suoraan kuluttajille suunnattuja tuotteita ja palveluita (b-to-c) että asiakasyrityksille ja -organisaatioille myytäviä tuotteita ja palveluja (b-to-b). Näin ollen luovien alojen yritysten liiketoimintaedellytyksiin vaikuttavat sekä kuluttajakäyttäytyminen että muiden toimialojen kasvu ja investointihalukkuus.

Luovien alojen liiketoimintaympäristöä ovat koetelleet viime vuosina useat äkilliset muutokset, joista monet ovat olleet vieläpä päällekkäisiä. Koronaviruspandemian aikaiset kokoontumisrajoitukset vaikuttivat voimakkaasti kulttuuri- ja luoviin aloihin³². Joiltain toimialoilta kuten tapahtuma-alalta menetettiin koronavuosina kolmannes vakituisista työpaikoista. Toisaalta juuri tapahtuma-alan kehitys lähti rajoitusten poistuttua selvään kasvuun³³.

Heti pandemiaa seurannut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja viime vuosien geopolitiittinen jännittyneisyys vaikeuttavat omalta osaltaan myös luovien alojen yritysten toimintaa. Koko Suomen talouden kehityksen vetureihin lukeutuva rakennusala on ollut haasteiden keskellä, mikä näkyy esimerkiksi arkkitehti- ja suunnittelualojen yritysten liiketoimintaympäristössä epävarmuuden lisääntymisenä³⁴.

31 Luovat ry 2025. Luovan alan talousluvut: Tilastokooste.

32 Koronapandemian vaikutuksia kulttuurialalla 2020–2021. Raportti kyselyn vastauksista. Valtioneuvoston julkaisu 2021:26.

33 Björkroth, Frans 2024: Tapahtumateollisuuden toimialatutkimus. Turun yliopiston kauppakorkeakoulu.

34 SAFA 2024. Tiedote: "SAFA, ATL ja MARK selvitti: Arkkitehtien lomautukset edelleen yleisiä. Myös maisema-arkkitechdeillä epävarmuus lisääntynyt."

Luovien alojen kasvupotentiaalia tarkastellessa on olennaista tunnistaa yritysten nykyiset ominaispiirteet. Luovien alojen yritykset ovat tyypillisesti pieniä. Mikro-yritys eli alle 10 hengen henkilöstömäärä yrityksessä on tavanomainen, lisäksi yksinyrittäjiä on paljon. Toisaalta luovan alan yritykset toimivat usein verkostomaisesti, mikä lisää sekä liiketoiminnan skaalautumisen mahdollisuuksia että pienentää yksittäisiin yrityksiin kohdistuvaa taloudellista riskiä.

Yritysten pieni koko on tunnusomaista luoville aloille myös monissa muissa maissa. Esimerkiksi Ruotsissa luovien alojen yrityksiä luonnehtii paitsi pieni koko myös perinteisistä liiketoimintamalleista poikkeavat toimintatavat³⁵. Ruotsin etuna Suomeen nähden on kuitenkin globaalisti merkittävien luovien alojen yritysten ja niiden osaamista menestyksekkäästi hyödyntävien muiden toimialojen yritysten huomattava määrä, erityisesti kuluttajabrändien saralla. Ruotsi on asukasta kohden Euroopan tehokkain brändiarvon rakentaja³⁶.

3.2 Haasteista mahdollisuuksiin

Tärkein edellytys luovien alojen kasvuun ja sen myönteiselle vaikutukselle muiden alojen talouden kasvuun on aineeton arvonluonti ja sen mekanismien tunnistaminen. Suomen aineeton pääomakanta (mm. ohjelmistot, tietokannat ja data, brändiin sitoutunut arvo) on vain 66 prosenttia Ruotsin vastaavasta. Aineettoman pääoman suhde tuottavuuteen on merkittävä. Ruotsi saa huomattavasti Suomea enemmän irti innovaatioista: niiden vaikutus on 17-kertainen Suomeen verrattuna.³⁷

Luovilla toimialoilla innovoinnin ja tuotekehityksen tulosta on usein vaikea arvioida, sillä menestymisen elementit eivät ole pelkästään toimijoiden itsensä käsissä. Esimerkiksi ajoitus, vallitsevat ja nousevat trendit, oikean teknologian valinta, tekijöiden oman alan syväosaaminen tai sisällön tunnettuus voivat olla ratkaisevia tekijöitä menestyksessä. Luovien alojen kehitystoiminta on pääsääntöisesti hyvin riskialtista, mikä vaikeuttaa rahoittajien kiinnostuksen herättämistä luovia aloja kohtaan. Innovointiin tarvitaankin joustavia, kokeilutoimintaan mahdollistavia työkaluja.

35 Regeringens skrivelse 2023. Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher. 2023/24:111.

36 Sveriges Annonser 2023. Sveriges mest värdefulla varumärken står starka i världen 2023.

37 Koski, Heli & Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri 2024. Suomen tulevan kasvun avain: Aineettoman pääoman ymmärtäminen kokonaisuutena. ETLA Muistio – ETLA Brief 134.

Huomattava osa kotimaisista pk-yrityksistä ei aktiivisesti hyödynnä aineetonta omaisuuttaan. Yritysten tietoisuus eri suojamuodoista ja niiden soveltuvuudesta vaikuttaisi olevan keskimäärin melko vähäistä ja aineettomien oikeuksien koulutus- ja tarjonta pirstaleista. Aineettomien oikeuksien nykyistä laajempi huomioiminen osana tutkintoon johtavaa koulutusta on pitkällä aikavälillä todennäköisesti paras keino IPR-tietoisuuden lisäämiseksi.³⁸

Luovien alojen ansaintalogiikat ja arvoketjut ovat murroksessa, mikä liittyy vahvasti teknologian ja erityisesti digitalisaation tuomiin muutoksiin. Digitaalinen jakelu on jo muuttanut esimerkiksi audiovisuaalisen ja musiikkialan liiketoimintamalleja. Myös kansainvälisten suoratoistoalustojen vahva markkina-asema on vaikuttanut huomattavasti siihen, miten tekijänoikeustuloja muodostuu alan toimijoille. Toisaalta skaalautuva jakelu on tehnyt mahdolliseksi monet pelialan menestystarinat ja luonut kokonaan uusia ansaintalogiikoita³⁹. Lisätyn todellisuuden ja immersiiivisiin etäyhteyksiin perustuvien esitysmuotojen kautta esimerkiksi esittäville taiteille ja kulttuuriperinnön toimijoille, kuten museoille, avautuu mahdollisuuksia uusien yleisöjen tavoittamiseen jopa yli maantieteellisten rajojen⁴⁰.

Tekoälyn käyttö on arkea monilla luovilla aloilla markkinoinnista arkkitehtuuriin. Multimodaalisten tekoälymallien vaikutukset luovien alojen työpaikkoihin ovat vielä arvioita, sillä olennaisempaa kuin tarkastella työpaikkoja on ennakoida muutoksia työnkuviissa. Työtehtävien ja prosessien automatisoituminen on jo käynnissä, ja trendin odotetaan vain vahvistuvan. Esimerkiksi investointipankki Goldman Sachs on arvioinut generatiivisen tekoälyn automatisoivan 26 prosenttia taiteen, suunnittelun, viihteen, median ja urheilun työtehtävistä⁴¹. Lisäksi esimerkiksi Harvard Business Review'n julkaisemassa artikkelissa varoitetaan tilanteesta, jossa lainsäädäntö ei pysy tekoälykehityksen kyydissä⁴². Kehityksen nopeuden vuoksi on kasvava tarve niin tutkitun tiedon lisäämiselle kuin tiedon soveltamiselle liittyen erityisesti digitalisaation, virtuaaliympäristöjen, tekoälyn ja data-analytiikan liiketoiminnallisiin mahdollisuuksiin ja vaikutuksiin.

38 Valtioneuvosto 2025. Aineettomien oikeuksien strategia (IPR-strategia).

39 Neogames Finland ry 2023. Strategia 2024–2026 – Visio 2030.

40 Hero, Laura-Maija (toim.). Teknologian ja kulttuurin rajapintatoiminnan mallit, verkostot ja menetelmät. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu.

41 Hazius, Jan & Briggs, Joseph & Kodnani, Devesh & Pierdomenico, Giovanni 2023. The Potentially Large Effects of Artificial Intelligence on Economic Growth. Goldman Sachs Economic Research.

42 De Cremer, David & Morini Bianzino, Nicola & Falk, Ben 2023. How Generative AI Could Disrupt Creative Work. Harvard Business Review.

Euroopan unioni ja Suomi sen jäsenenä pyrkii digitalisaation ja tekoälykehityksen globaaliin kärkeen. EU:n komission strategisissa suunnitelmissa ja työohjelmassa painottuvat digitalisaatio, datatalous ja tekoäly⁴³. Suomessa hallitus on esittänyt uusia tavoitteita tekoälyn tehokkaampaan hyödyntämiseen valtionhallinnossa. Lisäksi hallitus on tarkastellut EU:n työohjelmaa muun muassa innovaatio- ja kilpailukykympönteisen toimintaympäristön ja kansainvälisten kumppanuuksien näkökulmista⁴⁴. Myös vuonna 2022 valmistunut Digikompassi kartoittaa digitalisaation mahdollisuuksia kokoamalla koko yhteiskuntaa koskevat tavoitteet neljän tavoitekokonaisuuden kautta, jotka ovat osaaminen, infrastruktuuri, julkiset palvelut ja yritykset⁴⁵.

Luovan alan toimijoiden tulonmuodostuksen ja keskinäisen oikeudenmukaisuuden kannalta on tärkeää, että vaikka teknologisen kehityksen hyödyt tunnistetaan kulttuurin alalla, myös luovan työn tekijöiden oikeudet ja ansaintamahdollisuudet kyetään turvaamaan⁴⁶. Tekijänoikeuksia kunnioittavan tekoälyn kehittäminen ja käyttö edellyttää yhtäältä lainsäädäntöratkaisuja ja toisaalta niitä tukevia teknisiä ratkaisuja, jotka ovat kansainvälisesti yhteensopivia. Euroopan unionin omat lainsäädäntöratkaisut (DSM-direktiivi ja EU:n tekoälyasetus) pyrkivät varmistamaan EU:n johtajuuden tekoälyssä ja sen omaa strategista autonomiaa myös tekoälyn kehityksessä. Tekijänoikeuslainsäädännön noudattaminen tulisi nähdä eurooppalaisten tekoälyn kehittäjien kilpailukykyä vahvistavana tekijänä.

Tekijänoikeuspiratismi eli ilman oikeudenhaltijoiden lupaa tapahtuva tekijänoikeudella suojatun sisällön valmistaminen ja saattaminen yleisön saataville on pitkään ollut suuri este luovien alojen kasvulle ja liiketoiminnalle. Piratismi on EU:n mittakaavassa nykyisin miljardiluokan toimintaa. Keinoja piratismiin torjumiseksi olisi myös Suomessa tehostettava. Esimerkiksi oikeudenhaltijoiden tiedonsaanti-oikeuksia loukkaustapauksissa tulisi vahvistaa ja tehokkaiden tutkintakeinojen käyttömahdollisuus varmistaa, jotta laillisesti toimivat luovat alat voivat kasvaa. Riittävät keinot piratismiin estämiseksi tukevat toimivaa tekijänoikeusjärjestelmää ja edistävät osaltaan kasvua, mikä on erityisen tärkeitä muun muassa monistettavien eli skaalautuvien sisältöjen yrityksille.

43 [European Commission 2025. Press Release: Commission sets course for Europe's AI leadership with an ambitious AI Continent Action Plan.](#)

44 [Valtiovarainministeriö 2025: Hallitus tarttuu tekoälyn ja sääntelyn haasteisiin.](#)

45 [Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:65](#)

46 [Teosto 2024. Tutkimus: Generatiivinen tekoäly uhkaa luovan työn asemaa – Teosto](#)

Luovat alat ovat merkittävä taloudellisen kasvun vauhdittaja kunnille ja alueille, mukaan lukien maaseutu- ja saaristoalueet. Luovat alat hyötyvät ympäristöistä, joissa on eri alojen osaamista ja kriittistä massaa, mikä puolestaan edistää luovien alojen klusteroitumista. Tämä myönteinen kierre on monen kansainvälisesti menestyvän kaupungin taustalla. Esimerkiksi Lontoo on vuosien ajan laatinut pormestarin nimissä kulkevaa kulttuuri- ja luovien alojen strategiaa ⁴⁷.

Suomessa kunnat ja alueet ovat keskeisiä sekä luovien alojen toiminta-alustoina että niiden potentiaalın hyödyntäjinä. Luovan talouden aiempaa strategisempi rooli kaupungin kehittämisessä on siivittänyt muun muassa Helsinkiä laatimaan luovien alojen kasvua kartoittavan selvityksen⁴⁸ ja Tamperetta sisällyttämään elämystalouden osaksi strategisia painopisteitään⁴⁹. Lisäksi usealla kaupungilla, kuten Oululla on käytössä kannustimia luovien alojen houkutteluun, esimerkkinä av-tuotantokannustin⁵⁰.

Kuntien lisäksi luovat alat tukevat eri alueiden erottautumista, millä on myönteisiä vaikutuksia muun muassa matkailuun. Alueellisten luovien alojen ns. hubien kautta avautuu mahdollisuuksia rahoittajien tavoittamiseen ja esimerkiksi ELY-keskusten (tulevien elinvoimakeskusten) kattavampaan hyödyntämiseen. Myös maakuntaliittojen kautta avautuvilla hankerahoituksilla voidaan käynnistää erilaisia aktivointitoimenpiteitä.

Suomalaisten yritysten mahdollisuudet moninaisesti muuttuvassa toimintaympäristössä ovat lukuisista haasteista huolimatta huomattavat. Suomen etuina voidaan pitää koulutus pohjaa ja laajaa teknologisten mahdollisuuksien käyttöä, yhteiskunnan vahvoja rakenteita ja jopa maan pientä kokoa, mikä parhaimmillaan voi tarjota mahdollisuuksia ketteryyteen ja onnistuneiden ratkaisujen nopeaan leviämiseen maanlaajuisesti.

Kasvun vahvistamisessa keskeistä on tunnistaa, mihin kohtaan arvoketjussa panostukset osuvat. Kasvua ei synny pelkästään panostamalla arvoketjun alkupäähän, vaan sitä enemmän mitä lähempänä ollaan loppupäätä eli kuluttajaa. Tämän takia levitys, jakelu, markkinointi ja brändäys nousevat avainasemaan, kun etsitään uusia kasvun mahdollisuuksia. Kaikessa tässä luovilla aloilla on keskeinen rooli.

47 [London City Hall. Culture Strategy for London.](#)

48 [Selvitys luovien alojen kasvupotentiaalista julkaistu – luovat alat kirittävät Helsingin kaupunkia kasvutekoihin | Helsingin kaupunki](#)

49 [Elämystalouden kehitysohjelma \[Tampereen kaupunki – Organisaatio\]](#)

50 [Oulun av-alan tuotantokannustin – BusinessOulu](#)

Luovat alat läpäisevät yhteiskunnan laajasti ja kytkeytyvät lukuisiin elämän osa-alueisiin. Kulttuuri- ja luovilla aloilla on keskeinen rooli kestävä kehityksen edistämässä. Pitkälti aineettomaan arvonluontiin perustuva kasvu voi parantaa ihmisten hyvinvointia lisäämättä luontoon kohdistuvaa kuormitusta.

Luovista aloista Suomelle avautuvan potentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen tulee edellyttämään nykyistä poikkialaisempaa yhteistyön kulttuuria, selkeitä strategisia painopistevalintoja, osaamispohjan vahvistamista, yrittäjähenkisyyttä ja valmiutta riskinottoon sekä kyvykkyyttä tarttua teknologisen kehityksen tarjoamiin uusiin mahdollisuuksiin eettisyyteen ja kestävyteen pohjautuvia arvoja uhraamatta. Luovaan talouteen panostaminen tarjoaa Suomelle erinomaiset lähtökohdat uudelle kasvun uralle.

4 Luovan talouden kasvustrategia visiosta toimenpiteisiin

4.1 Visio, tarpeet ja indikaattorit

Visio

Luovat alat ovat vuonna 2030 yksi keskeisistä Suomen kestävästä kasvusta ja yhteiskunnan hyvinvointia rakentavista sekä aineetonta arvoa tuottavista toimialoista.

Suomi tunnetaan maailmanlaajuisesti kiinnostavana toimintaympäristönä sekä luovien alojen yrityksille että luovaan talouteen sijoittaville rahoittajille.

Suomalaisilla luovien alojen yrityksillä on vahvat kansainväliset verkostot kasvavilla markkinoilla, lisäksi luovien alojen osaaminen ja yritysten brändit vahvistavat Suomen maakuvaa maailmalla.

Tarpeet

Luovan talouden kasvustrategia vastaa seuraaviin luovien alojen yritysten liiketoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen tarpeisiin ja haasteisiin:

- Kasvua estävän sääntelyn purkaminen (edes osin) ja liiketoimintaa mahdollistavan sääntelyn kehittäminen
- Aineettoman arvon kasvattaminen; aineettoman omaisuuden (ml. brändi) parempi tunnistaminen ja IP-oikeuksien liiketaloudellisen potentiaalin parempi hyödyntäminen
- Rahoituspolkujen selkeyttäminen ja vaikuttavuuden vahvistaminen
- Julkisen ja yksityisen ml. kansainvälisen rahoituksen parempi yhteensovittaminen

- Ulkomaisten luovan talouden investointien, kasvuyrittäjien ja osaajien houkuttelu, pitovoiman vahvistaminen Suomessa pysymiseen sekä kansainvälisiin verkostoihin rakentuvan liiketoiminnan edellytysten parantaminen
- Luovan talouden yritysten myynnin ja verkostoitumisen mahdollisuuksien lisääminen kansainvälisillä kohdemarkkinoilla
- Luovien alojen roolin kasvattaminen osana Suomen maakuvaa
- Kansainvälisen liiketoimintaosaamisen kehittäminen ja tulevaisuuden ennakkoinnin vahvistaminen
- Tekoälyn ja digitaalisen murroksen hyödyntäminen ja edelläkävijyyys uusien liiketoimintamallien kehittämisessä
- Viestintä ja ymmärryksen lisääminen luovan talouden merkityksestä ja luovien alojen roolista muiden alojen kehittämisen ja kasvun mahdollistajana
- Rahoittajien osaamisen vahvistaminen luovien alojen ansaintalogiikoista
- Rakenteiden uudistaminen huomioimaan luovien alojen erityispiirteet paremmin ja luovien alojen kannustaminen kehittämään liiketoimintaansa osana monialaisia ekosysteemejä

Indikaattorit

Luovan talouden kasvustrategiassa esitetään sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden että laajemmin luovan talouden kehityksen seuraamiseen kansallisen tason indikaattoreita. Indikaattoreiden määrittelyssä keskeisiä kriteerejä ovat olleet saatavilla olevan datan kattavuus ja luotettavuus sekä soveltuvuus luovien alojen seurantaan ja mahdollisuuksien mukaan toimialariippumattomuus.

Indikaattorit luovan talouden yritysten liiketoiminnallisen kehityksen ja kasvustrategian toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaan (Indikaattoreiden lähtötiedoista, -lukuista ja seurannan vastuutuksista on yksityiskohtainen esitys liitteessä Indikaattorit):

- Yritysten liikevaihto
- Yritysten koko
- Yritysten henkilöstömäärä
- Yritysten tuottama arvonlisä
- Yritysten määrä
- Kulttuuritoimialojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta
- Kulttuuri- ja luovien alojen vaikutus Suomen maakuvaan

Taulukko 2. Indikaattorit, lähtöluvut ja kasvutavoitteet

Indikaattori	2023	2030 kasvutavoite
Yritysten liikevaihto (mrd. €)	13,5	17,6 (+30 %)
Yritysten koko (lkm)		
Mikroyritykset	10 360	10 900 (+5 %)
Pienet yritykset	750	900 (+20 %)
Keskisuuret	250	300 (+20 %)
Suuret	240	267 (+5 %)
Yritysten työllistävyys (htv)	54 800	60 280 (+10 %)
Yritysten tuottama arvonlisä (mrd. €)	6,4	6,56 (+2,5 %)
Yritysten lukumäärä	11 600	12 412 (+7 %)
Kulttuuritoimialojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta (%)	3,2	3,5
Kulttuuri- ja luovien alojen vaikutus Suomen maakuvaan	62	64 (+3 %)

Kasvustrategian tavoitteena on kasvattaa luovien alojen yrityksen kokoa sekä pienten ja keskisuurten yritysten lukumäärää. Tämä tapahtuu ensisijaisesti mikroyritysten kasvulla pieniksi tai pienistä keskisuuriksi yrityksiksi. Keskisuurista yrityksistä siirtyminen suuryrityksiksi on luovien alojen kasvun kannalta erittäin oleellista, koska tilastotiedon perusteella suuryritykset tuottavat valtaosan toimialakohtaisista liikevaihdoista esimerkiksi pelialalla tai av-alalla.

Indikaattorit kuvaavat yhtäältä luovaa taloutta yleisesti ja toisaalta niiden avulla voidaan seurata strategian toimenpiteiden vaikuttavuutta alan kehitykseen. Indikaattoreita voidaan tarkentaa ja laajentaa, kun tutkimus- ja tilastointitavat kehittyvät. Kehittämiskohteiksi ehdotetaan uusia indikaattoreita, jotka tarjoaisivat vertailtavuutta erityisesti kansainvälisesti ja toisaalta auttaisivat hahmottamaan muutosajureiden, kuten digitalisaation ja tekoälyn, kehityksen vaikutuksia. Indikaattorien kehittämisessä huomioidaan ennakoivan tiedon tuotannon kehittäminen jo toteutunutta kehitystä kuvaavan historiadatan rinnalla. Mahdollisia selvitettäviä indikaattoreita ovat:

- Patentit, tavaramerkit ja mallisuojaajat
- Luovien alojen yritysten maksamat yhteisöverot
- Luovien alojen viennin kehitys
- TKI-panostukset luoville aloille
- Yksityiset investoinnit alalle
- Luovien alojen yritysten kasvuhakuisuus

Uusien indikaattorien kehittämisessä tulee huomioida yhtäältä datankeruun systemaattisuus ja tehokkuus ja toisaalta luovien alojen kehitys osana laajempia arvoketjuja ja taloudellisia ekosysteemejä. Indikaattoreiden tarkentamisessa ja jatkokehittämisessä on tärkeää seurata myös kansainvälistä yhteistyötä tilastointikäytäntöjen kehittämiseksi ja harmonisoimiseksi (EU ja UNESCO). Myös tilastotiedon rajapintojen kehitys tarjoaa mahdollisuuksia indikaattorien kehittämiseen ja tarkentamiseen.

Luovan talouden kehityksen kokonaiskuvaa täydentävät toimialakohtaisissa kasvusopimuksissa määritellyt indikaattorit, jotka tarjoavat alojensa kehityksestä tarkan kuvan. Toimialakohtaisia indikaattoreita voidaan myös laajentaa kokonaisvaltaisemmiksi ja ulottaa ne koskemaan useampia toimialoja.

4.2 Toimenpiteet

Luovan talouden kasvustrategian toimenpiteet on ryhmitelty kuuteen strategiseen painopisteeseen:

- osaaminen ja ennakointi
- ekosysteeminen yhteistyö
- yritysten neuvontapalvelut
- rahoituspolut
- maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi
- sääntely

Painopisteissä on kuvattu yhdessä luovien alojen toimijoiden kanssa tunnistettujen haasteiden lisäksi tavoitekuvaukset sekä konkreettiset toimenpiteet vastuutuksineen.

Toimenpiteiden vastuutukset kohdistuvat kasvustrategian toimeksiannon mukaisesti julkiseen sektoriin ja erityisesti valtion toimijoihin. Toimenpiteiden toteutuksessa ja seurannassa tehdään tiiviistä yhteistyötä luovien alojen toimijoiden kanssa.

Toimenpiteet kohdistuvat luovien alojen kasvukykyisiin ja potentiaalisesti kasvukykykkyttä omaaviin yrityksiin. Toimenpiteitä ei ole laadittu luovien alojen ulkopuolisille toimialoille. Sen sijaan mukana on toimenpiteitä, joiden kautta voidaan edistää luovien alojen ns. vipuvaikutusta eli kannustaa luovien alojen osaamisen ja menetelmien hyödyntämiseen muilla toimialoilla ja tästä avautuvaan kasvuun. Yhteistyöverkostot, joissa toimijat ovat ekosysteemin kaltaisesti yhteydessä toisiinsa, ovat kasvun ja arvonluonnin keskeisiä edellytyksiä.

4.2.1 Osaaminen ja ennakointi

Haaste: Suomessa ei ole perinteitä ja riittävää osaamista luovan, aineettoman ja kuluttajarajapinnassa toimivien tuotteiden, palveluiden ja oikeuksien globaaliin kaupallistamiseen.

Tavoite: Suomalaiset tekijät ja luovien alojen yritykset ovat nykyistä kyvykkäämpiä kaupallistamaan ja hyödyntämään aineetonta omaisuuttaan, minkä myötä yritykset ja vienti kasvavat. Suomen veto- ja pitovoima ovat vahvistuneet luovan talouden erityisasiantuntijoiden parissa.

A. Vahvistetaan **luovien alojen yrittäjien ja ammattilaisten osaamista**.

Tarve: Toimintaympäristön muutokset ja tulevaisuuden liiketoimintänäkömien ennakointi edellyttävät luovien alojen yrittäjien ja ammattilaisten, ml. alan opettajien, jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Osaamista tulee vahvistaa erityisesti kansainvälisestä liiketoiminnasta, tekoälyn liiketoiminnallisesta hyödyntämisestä, immateriaalioikeuksista sekä immateriaalioikeuksien kaupallistamisesta digitaalisessa toimintaympäristössä.

Vastuu: Jotpa, oppilaitokset (toinen aste ja korkeakoulut), ELY-keskukset (tulevat elinvoimakeskukset) yhteistyössä luovia aloja edustavien järjestöjen kanssa

B. Kannustetaan **koulutuksen laaja-alaistamista ja ristiinopiskelun lisäämistä** toisen asteen ja korkeakoulujen koulutusohjelmissa. Kannustetaan **IP-osaamisen sekä yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen vahvistamiseen** luovien alojen tutkinnoissa ja koulutuksessa sekä **luovien menetelmien ja sisältöjen tuomiseen osaksi liiketalouden ja tekniikan koulutuksia**. Opetushallitus ottaa luovien alojen tarpeet huomioon tutkinnon perustetyössä etenkin liiketoiminnan ja tekniikan aloilla.

Tarve: Luovien alojen opiskelijoiden kyky hyödyntää omaa luovaa osaamistaan vaatii vahvistamista. Yrityksiä syntyy luovien alojen opiskelijoiden toimesta, mutta opiskelijoiden kykyä rakentaa luovasta osaamisesta yrittäjyyttä ja kaupallista toimintaa tulee vahvistaa. Toisaalta teknisillä ja kaupallisilla aloilla ei ole riittävää ymmärrystä luovien alojen ominaispiirteistä. Liiketoimintaosaaminen ja immateriaalioikeuksien hyödyntäminen ovat edellytyksiä yritysten liiketoiminnan kasvulle ja kansainvälistymiselle digitaalisessa toimintaympäristössä.

Vastuu: OPH, oppilaitokset (toinen aste, korkeakoulut)

4.2.2 Ekosysteeminen yhteistyö

Haaste: Luovien alojen ja muiden toimialojen yhteistyössä on potentiaalia, jota ei kyetä täysimääräisesti hyödyntämään alojen erillisyyden ja siiloutumisen vuoksi. Liiketoiminnallisesti tärkeät arvontuotannon verkostot eli ekosysteemit puuttuvat tai ovat vähäisiä.

Tavoite: Luovien alojen ekosysteemit ovat vahvistuneet ja luovat alat ovat keskeinen tekijä muiden kasvualojen ekosysteemeissä. Arvonluonti ekosysteemeissä on moninkertaisesti vaikuttavampaa, kuin yksin toimimalla. Luovalla osaamisella vahvistetaan eri toimialojen brändejä ja kasvatetaan innovaatioiden aineetonta arvoa.

- A. Fasilitoidaan **kohtaamisia luovan talouden toimijoiden kesken ja muiden toimialojen sekä yksityisten rahoittajien kanssa**, myös kansainvälisesti, kiinnittäen erityistä huomiota yhteistyöhön teknologia-alan startup-toimijoiden kanssa.

Tarve: Kasvuyritysten aineetonta omaisuutta ml. brändiarvoa on systemaattisesti kasvatettava, jotta tuotteiden ja palvelujen tuotto kohdistuisi paremmin Suomeen eikä lupaavia yrityksiä myytäisi ulkomaille ennen kuin niiden arvo on saavuttanut potentiaalinsa.

Vastuu: kunnat ja niiden kehitysyhtiöt, FiBAN, BF, Taike (tuleva Taide- ja kulttuurivirasto), oppilaitokset (toinen aste ja korkeakoulut)

- B. Kannustetaan **kuntia ja korkeakouluja** toteuttamaan pitkäjänteistä, poikkisektoraalista **hautomo- ja kiihdyttämötoimintaa**.

Tarve: Luovien alojen ja muiden toimialojen yhteistyö tarvitsee yhteistyön rakenteita ja fyysisiä tiloja. Mitä varhaisemmassa vaiheessa luovien alojen yrittäjät tutustuvat muiden toimialojen yrittäjiin, sitä todennäköisemmin klusteroitumista voi tapahtua. Kuntia ja korkeakouluja on kannustettava myös kansainväliseen hautomo- ja kiihdyttämöyhteistyöhön.

Vastuu: kunnat ja niiden kehitysyhtiöt, korkeakoulut

- C. Käynnistetään tarvekartoitus sekä **selvitetään toimintamalli ja rakenne luovan talouden toimijoiden yhteistyölle**.

Tarve: Luovien alojen yritysten palvelut ovat nykyisin hajallaan eri julkisten ja yksityisten toimijoiden vastuulla. Selvityshenkilön tehtävänä olisi tarkastella muun muassa mitä toimintoja (esim. osaaminen, neuvonta, rahoitus, vienti)

uuteen malliin ja rakenteeseen tulisi koota, millainen toimintamalli (esim. verkosto, ”osaamiskeskus”) olisi nykyisiä rakenteita tehokkaampi tapa edistää luovan talouden kasvua ja kansainvälistymistä, mitkä ovat julkisten ja yksityisten toimijoiden roolit, kenelle toiminta on kohdennettu (esim. ulkomaiset ja/ tai suomalaiset yritykset) ja miten toiminta resursoidaan. Kansainvälisiä verkkoja löytyy muun muassa Tanskasta ja Isosta-Britanniasta.

Vastuu: OKM, TEM

- D. Vahvistetaan **kasvusopimusmenettelyn käyttöönottoa** ja toimeenpanoa edistämällä kasvusopimusten laadinnan ja toimeenpanon edellyttämää resursointia.

Tarve: Kasvusopimuksen tavoitteena on käytännön toimin tukea alan yritysten kehittymistä, kasvua ja kansainvälistymistä tunnistamalla nimenomaan ko. alan erityistarpeet. Jatkuva vuoropuhelu alan toimijoiden ja julkisen sektorin edustajien välillä edellyttää fasilitointia, valmistelua, koordinoitua, resursien varmistamista ja yhteiskehittelyä.

Vastuu: TEM, OKM

- E. Vahvistetaan luovien alojen liiketoiminnan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä **tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalla** sekä kannustamalla yrityksiä yhteistyöhön korkeakoulujen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa mukaan lukien kansainvälisen (mm. EU:n) rahoituksen hakeminen.

Tarve: Luovat alat tavoittelevat toiminnalleen kilpailuetua kansainvälisillä markkinoilla, minkä vuoksi niiden tulisi panostaa nykyistä enemmän tutkimus- ja/ tai kehitystyöhön, jossa uudistetaan tai kehitetään tuotteita, palveluita, tuotantomenetelmiä tai liiketoimintamalleja.

Vastuu: BF, ELY-keskukset (tulevat elinvoimakeskukset), kunnat ja niiden kehitysyhtiöt

- F. Selkeytetään luovan talouden **käsitteistöä ja tilastointitapoja** Suomessa huomioiden kansainvälinen vertailukelpoisuus.

Tarve: Luovan talouden vaikuttavuuden todentamista vaikeuttavat nykyiset kirjavat käsitteet ja hajanaiset seurantatavat. Esimerkiksi luovuus tulkitaan Suomessa yleisesti taiteen ja kulttuurin kontekstissa, kun taas kansainvälisesti sanaan ”creative” sisältyy luontevammin ajatus myös liiketoiminnasta. Eri toimialojen toteuttamassa tiedonkeruussa on paljon eroavaisuuksia. Lisäksi tarvitaan käsitteistön ja tilastointitapojen aiempaa parempaa yhteensopivuutta kansainvälisten käytäntöjen kanssa.

Vastuu: OKM, TEM

- G. Laaditaan selvitys kasvustrategian vaikuttavuuden seurannan **uusista indikaattoreista** ja pilotoidaan valituista datankeruu ja analysointi.

Tarve: Luovien alojen ja luovan talouden liiketoiminnan edistäminen vaatii nykyistä laajempaa ja syvällisempää datapohjaa. Nykyisillä tilastointitavoilla (esimerkiksi toimialaluokkiin nojaava) ei voida tuottaa kattavaa kuvaa alan kehityksen seurannasta ja erityisesti tulevaisuuden näkymistä.

Vastuu: TEM,OKM

4.2.3 Yritysten neuvontapalvelut

Haaste: Luovan talouden yrityksillä ei ole riittävästi tietoa eikä osaamista käytettävissä olevista rahoitusvälineistä ja -mahdollisuuksista tai yritysneuvontapalveluista.

Tavoite: Yritysneuvontapalveluja ja -rahoitusta (ml. EU-rahoitusta) koskeva viestintä ja neuvonta yrityksille on lisääntynyt. Toimenpiteet tehostavat käytettävissä olevien rahoitusvälineiden hyödyntämistä ja käytettävyyttä ”oikeaan aikaan oikeaan tarpeeseen”.

- A. Toteutetaan luovan alan toimijoille kohdennettua **viestintää tarjolla olevista yrityspalveluista ja -rahoituksesta** ja kehitetään julkisten rahoittajien tarjoamaa asiantuntevaa ja pitkäjänteistä neuvontaa.

Tarve: Luovan talouden yritysten tietoa ja osaamista käytettävissä olevista rahoitusvälineistä tulee vahvistaa viestinnän avulla.

Vastuu: BF, Finnvera, ELY-keskukset (tulevat elinvoimakeskukset), Tesi, Taike (tuleva Taide- ja kulttuurivirasto), kunnat ja niiden kehitysyhtiöt, AVEK (DigiDemo ja CreaDemo), OPH (Luova Eurooppa), SES (elokuvan tuet ja Media-ohjelma)

- B. Vahvistetaan **Team Finland -palveluja ja -asiantuntijoiden osaamista vastata luovan talouden yritysten kansainvälistymistarpeisiin** (esim. kohdemarkkinaan liittyvä neuvonta, verkostoituminen).

Tarve: Luovan talouden yritykset kohtaavat erityisiä haasteita kansainvälistymisessä. Näitä ovat esimerkiksi markkinoiden tunnistaminen, verkostojen rakentaminen ja liiketoimintamallien sopeuttaminen erilaisille markkinoille. Team Finland -verkoston palveluiden ja asiantuntijoiden osaamista tulisi vahvistaa siten, että ne pystyvät tehokkaasti tukemaan luovan talouden yritysten kansainvälistymistä. Tämä edellyttää erityisesti asiantuntemuksen syventämistä luovan alan markkinadynamiikasta ja liiketoimintamalleista sekä palveluiden räätälöintiä vastaamaan luovan alan yritysten tarpeita. Tällainen kehitys mahdollistaisi luovan talouden yrityksille paremman pääsyn kansainvälisille markkinoille ja tukisi Suomen viennin monipuolistamista.

Vastuu: Team Finland -organisaatiot

- C. Tehostetaan Kansallisen aineettomien oikeuksien (IPR-) strategian toimeenpanoa erityisesti **pk-yrityksille suunnattavan IP-neuvonnan ja tiedonsaannin** osalta.

Tarve: Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta toteaa, että erityisesti kasvua tavoitteleville yrityksille aineeton omaisuus on keskeinen menestystekijä. Pk-yritysten kyky hyödyntää IP-oikeuksia (IPR) ei strategian tavoitteista huolimatta ole toistaiseksi vielä riittävä. Yritykset toivovat erityisesti tietoa ja neuvontaa aineettomien oikeuksien hyödyntämisestä ja suojauksen tavoista sekä apua suojantarpeiden tunnistamiseen ja määrittelyyn. Osaamista vahvistavat toimenpiteet eli saatavilla olevan tiedon ja osaamista vahvistavien työkalujen saattaminen pk-yritysten käyttöön vaatii lisää konkreettisia toimenpiteitä kuten koulutusta ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Vastuu: TEM, OKM, BF, PRH, IPR University Center, Suomen Yrittäjät ry, substanssiosaamisen osalta yhteistyössä mm. luovien alojen järjestöt ja Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus TTVK ry.

4.2.4 Rahoituspolut

Haaste: Luovat alat on moninaisten toimialojen ja vaihtelevien käsitteiden takia vaikeasti hahmotettava toimialojen kokonaisuus, jonka liiketoiminnan ymmärtäminen vaatii erityisosaamista. Yrityspalveluja ja -rahoitusta tarjoavat asiantuntijat tarvitsevat lisää tietoa ja osaamista alan erityispiirteistä, toimialoista, ansaintalogiikoista, aineettomien oikeuksien hyödyntämisestä ja verkostomaisesta työskentelytavasta. Luovien alojen yritykset voivat hakea rahoitusta liiketoiminnan kehittämiseen useilta rahoittajilta. Rahoituksen hajanaisuuden takia yritysten ja myös rahoittajien on vaikea hahmottaa mitä alalle soveltuvia julkisia ja yksityisiä rahoitusvälineitä on tarjolla. Yksityisen kotimaisen ja kansainvälisen rahoituksen määrä alalla on pieni ja yksityiset sijoittajat (mm. pääoma- ja enkelisijoittajat) puuttuvat alalta lähestulkoon kokonaan. Julkisen ja yksityisen rahan yhdistämisestä puhuttaessa on hyvä huomioida myös julkisen rahan vipuvaikutus, jota ei vielä täysimääräisesti hyödynnetä. Julkinen rahoitus, paitsi alentaa sijoittamisen kynnystä riskiä pienentämällä, validoi osaltaan liikeideaa.

Tavoite: Yritys- ja rahoituspalveluasiantuntijoiden osaaminen luovista aloista ja toimialakohtaisista tarpeista on vahvistunut ja julkiset rahoitusinstrumentit muodostavat toimivan ja selkeästi vastuutetun polun luovien alojen yritysten kasvulle ja kansainvälistymiselle. Yksityisen rahoituksen potentiaali on selvitetty. Julkisen ja yksityisen sektorin rahoitusyhteistyö on vahvistunut.

- A. Kehitetään **yksityisen ja julkisen rahoituksen vaikuttavuutta** luovien alojen ja luovan talouden kasvulle vahvistamalla rahoittajayhteistyötä (mm. yksityiset säätiöt, FiBAN, AVEK, Taike eli tuleva Taide- ja kulttuuri- virasto, SES, Finnvera, Tesi, Business Finland, ELY-keskukset eli tulevat elinvoimakeskukset, maakuntaliitot, OKM, TEM) ja rahoittajien osaamista luovan talouden toiminnasta.

Tarve: Uusien rahoitusvälineiden sijaan tulisi ensi sijassa vahvistaa rahoittajien ja luovan talouden IP-perustaisten yritysten osaamista jo käytettävissä olevista rahoitusmahdollisuuksista. Rahoittajien on haastavaa ohjata alan yrityksiä myöskään toisten rahoittajien neuvonnan pariin, koska heillä ei ole riittävästi tietoa luoville aloille soveltuvista rahoitusvälineistä. Keskusteluun nostetaan myös yksityisen sijoitustoiminnan kehittäminen. Yhteistyötä kehitetään mm. rahoittajien keskinäisen sekä rahoittajien ja alan yritysten vuoropuhelun lisäämisellä. Myös ministeriöiden ohjauksella oman hallinnonalansa toimijoihin voidaan vaikuttaa yhteistyön vahvistamiseen.

Vastuu: TEM, OKM

- B. Edistetään julkisen sektorin mahdollisuuksia tarjota rahoitusta ja neuvontaa luovan talouden **kansainvälisen liiketoiminnan vahvistamiseen.**

Tarve: Luovan talouden yritysten kansainvälistä liiketoimintaosaamista (mm. IP:n kaupallistaminen, tuotteistaminen, markkina-analyysit, markkinointi ja testaaminen markkinoilla) tulee vahvistaa. Julkinen sektori mahdollistaa liiketoimintaosaamisen vahvistamisen tarjoamalla rahoitusta mm. kohdemarkkinoiden markkina-analyysin tai toimintaympäristöosaamisen hankintaan.

Vastuu: UM, ELY-keskukset eli tulevat elinvoimakeskukset, BF, Finnvera, maakuntaliitot, kunnat ja niiden kehitysyritykset

- C. Kehitetään **rahoitusvälineiden yhteensovittamista.**

Tarve: Kuvataan saatavilla olevat rahoitusvälineet ja rahoitusta tarjoavien toimijoiden roolit rahoituspolun eri vaiheissa. Sovitetaan paremmin yhteen erityisesti Business Finlandin ja ELY-keskusten (tulevien elinvoimakeskusten) rahoitusvälineet toimialariippumattomasti, mutta erityisesti luovan talouden liiketoiminnan kehittämiseksi. Luovan talouden liiketoiminnan osalta huomioidaan samalla AVEK:n (DigiDemo, CreaDemo) ja Taiken (tuleva Taide- ja kulttuurivirasto) rahoituksen yhteensovittaminen.

Vastuu: BF, ELY-keskukset (tulevat elinvoimakeskukset), Finnvera, Tesi, MMM, AVEK, Taike (tuleva Taide- ja kulttuurivirasto)

- D. Selvitetään **aineettoman omaisuuden arvon määrittämisen tapoja** benchmarkkaamalla eli vertaamalla kansainvälisiä käytäntöjä ja niiden soveltuvuutta Suomeen ja käynnistämällä keskustelu aineettoman omaisuuden arvon määrittelystä.

Tarve: Vaikka aineeton omaisuus muodostaa yhä suuremman osan yritysten markkina-arvosta ja IP-perustaisten yritysten tulot ja kyky työllistää perustuu IP:n kaupallistamiseen, IP-rahoitus on monessa EU-maassa vasta aluillaan. Yritykset ovat harvoin identifioineet kaiken oman IP:nsä eikä niillä ole välineitä sen arvon määrittämiseen. Myös rahoittajat ovat harvoin perehtyneet IP-perustaiseen liiketoimintaan.

Vastuu: OKM, TEM

4.2.5 Maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi

Haaste: Luovan talouden yritysten kansainvälinen tunnettuus, brändin rakentaminen ja myynti eivät ole kilpailijamaiden tasolla, vaikka potentiaali kasvulle on tunnustettu. Haasteena on luoville aloille kohdentuvan kansainvälisen rahoituksen vähäisyys Suomessa, myynnin ja verkostoitumisen hajanaiset toimenpiteet, osaamispuutteet ja suomalaisen kulttuurin heikko tunnettuus osana Suomen maakuva.

Tavoite: Suomalaiset tekijät, luovien alojen yritykset ja brändit ovat maailmalla aiempaa tunnetumpia, alan vienti on kasvanut sekä ulkomaisten sijoittajien ja yhteistyökumppaneiden kiinnostus suomalaisia tekijöitä ja sisältöjä kohtaan on lisääntynyt. Suomessa työskentely kiinnostaa luovan alan erityisasiantuntijoita.

- A. Laaditaan ja toimeenpannaan **toimintamalli luovien alojen systemaattiseen ja pitkäjänteiseen näkyvyyteen maakuvatyössä ja viennin edistämiseksi.**

Tarve: Suomen edustustojen, kulttuuri-instituuttien, eri luovien alojen tiedotuskeskusten ja Team Finland -vienninedistäjien yhteistyötä luovien alojen kansainvälistymisessä, erityisesti viennin edistämiseksi, tulee vahvistaa. Toimintamallissa määritetään mm. miten vahvistetaan luovien alojen huomiointia suurlähetystöjen työssä (mm. strategisissa suunnitelmissa ja vuosisuunnitelmissa), miten vahvistetaan luovien alojen osuutta vienninedistämismatkojen ja valtiovierailujen ohjelmissa, miten maakuvatyössä ja viennin edistämiseksi tavoitetaan kuluttajat ja yritykset, miten luovat alat kytetään osaksi Suomen kansainvälisiä puheenjohtajuuksia, kampanjoita ja tapahtumia, sekä miten vahvistetaan verkostojen luomista kohdemaiden keskeisten luovien alojen organisaatioiden avaintoimijoiden ja median kanssa.

Vastuu: UM, BF, kulttuuri-instituutit, muut Team Finland -organisaatiot, luovien alojen tiedotuskeskukset

- B. Huomioidaan luovien alojen viennin edistäminen **Team Finland -strategian päivityksessä.**

Tarve: Team Finland -strategia päivitetään vuoden 2025 aikana ja luova talous otetaan yhdeksi Team Finland -työn painopistealueeksi.

Vastuu: Team Finland -organisaatiot

- C. Vahvistetaan luovien alojen yritysten **kansainvälistä tunnettuutta maakuvatyön** avulla.

Tarve: Suomen tunnettuuden kasvu ja maakuvan vahvistuminen luovat perustan yritysten kansainväliselle toiminnalle; mitä tunnetumpi Suomi on, sitä paremmat mahdollisuudet yrityksillä on kansainväliseen kaupalliseen toimintaan maailmalla. Vahva maakuva helpottaa luovien alojen edistämistä, ja Suomen brändi vaikuttaa luovien alojen tuottoihin. Maakuvatutkimuksia seuraamalla voidaan saada käsitystä siitä, nouseeko Suomen tunnettuus kulttuurin ja luovan talouden saralla. Voidaan myös seurata sitä, saavatko suomalaiset luovan talouden toimijat, henkilöt ja brändit enemmän näkyvyyttä maailman mediassa.

Vastuu: UM, BF, kulttuuri-instituutit, luovien alojen tiedotuskeskukset

- D. Vahvistetaan luovien alojen yritysten **verkostoitumista ja myyntiä viennin edistämisen toimenpiteillä**.

Tarve: Luovien alojen yritysten verkostoitumista kohdemaiden keskeisiin toimijoihin ml. media tulee vahvistaa. Erityisesti on edistettävä verkostoitumista ja myynnin mahdollisuuksia kaupallisten välittäjätoimijoiden kanssa. Vienninedistäminen on tärkeä osa kaupallisen liiketoiminnan arvoketjua. Vienninedistämisen kärkitapahtumien valinta tehdään yhdessä luovien alojen toimijoiden kanssa.

Vastuu: UM, BF, luovien alojen tiedotuskeskukset

- E. Vahvistetaan julkisen sektorin mahdollisuuksia tarjota **rahoitusta ja verkostoja luovien alojen kansainvälisen näkyvyyden ja myynnin edistämiseen Suomessa järjestettävissä tapahtumissa**.

Tarve: Suomessa järjestettävissä tapahtumissa (mm. luovien alojen ammattilais- ja vienninedistämistapahtumat, kongressit, festivaalit ja messut) on suuri potentiaali kulttuurin näkyvyyden vahvistamiseksi osana maakuvaa ja luovan talouden viennin edistämiseksi. Suomessa järjestettävien tapahtumien strateginen hyödyntäminen ulkomailla järjestettävien tapahtumien rinnalla voi olla vähintään yhtä tehokasta kuin mitä kansainvälisiin tapahtumiin maailmalla osallistuminen.

Vastuu: OKM, UM, luovien alojen tiedotuskeskukset

4.2.6 Sääntely

Haaste: Sääntely, joka rajoittaa luovan talouden kasvua, eikä mahdollista liiketoiminnan kehittämistä.

Tavoite: Sääntely kannustaa aineettoman arvon luontiin sekä mahdollistaa alan rahoituspohjan vahvistamisen.

- A. Otetaan käyttöön **tilausohjelmalveluiden investointi- ja maksuvelvoite** (AVMS-direktiivi 13.2 artikla).

Tarve: Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus edistää reilua kilpailua mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa huomioiden kansainvälisten alustajättien aseman. Hallitusohjelma lupaa kehittää kasvua vauhdittavia malleja av-alalle. Kotimaisen av-sisällön tuotantobudjetteja ja -volyymia tulisi kasvattaa, jotta ne menestyisivät globaaleilla markkinoilla. Investointivelvoitteen kautta kansainväliset tilausohjelmalvelut osallistuisivat aiempaa enemmän kotimaisten sisältöjen rahoittamiseen. Investointi- ja rahoitusvelvoitteen arvioitu kasvuvaikutus kotimaisen audiovisuaalisen alan tuotantojen liiketoiminnan kasvuun on noin 15–25 miljoonaa euroa, riippuen velvoitteen lopullisesta tasosta.

Vastuu: OKM, LVM

- B. **Lahjoitusvähennys** laajennetaan koskemaan rahalahjoituksia, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle vuodesta 2026 alkaen. Samalla yhtenäistettäisiin yhteisöjen ja luonnollisten henkilöiden vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko.

Tarve: Taiteeseen ja tieteeseen kohdistuvia lahjoituksia koskevien vero-oikeudellisten säännösten samankaltaisuuden varmistaminen luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesän lahjoituksissa kulttuurialan mesenaattitoiminnan vahvistamiseksi.

Vastuu: VM

- C. Osana valtioneuvoston periaatepäätöksenä annetun kansalaisjärjestöstrategian⁵¹ toimeenpanoa selvitetään, **mitkä varainhankinnan kustannukset voisivat olla valtionavustusten käyttöön hyväksyttäviä kustannuksia**, kuten strategia linjaa.

Tarve: Valtionavustusta saavat yleishyödylliset yhteisöt saavat yleensä myös muuta julkista tai yksityistä rahoitusta toimintaansa varten. Näiden yhteisöjen perustyötä on edistää rahoituspohjan laajentamista. Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027 linjaa erikseen tavoitteesta vahvistaa järjestöjen omavaraisuutta. VM on omalta osaltaan selvittänyt varainhankinnan mahdollisuuksia valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeessa jo vuonna 2023⁵².

Vastuu: OM

51 Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä

52 Valtiovarainministeriö 2023. Järjestöjen varainhankinnan avustaminen ja tukeminen valtionavustustoiminnassa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:20.

5 Seuranta ja toimeenpano

Luovan talouden kasvustrategiaa toteutetaan valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten voimavarojen puitteissa. Osaan tavoitteista ja toimenpiteistä voidaan vastata mm. EU-ohjelmien rahoituksella. Luovien alojen liiketoiminnan rahoitus perustuu ensisijaisesti markkinavetoiseen rahoitukseen, jota julkinen rahoitus voi soveltuvin osin täydentää.

Kasvustrategian käytännön toimeenpanosta vastaavat ministeriöt ja niiden hallinnonalojen toimijat hallituksen poliittisen ohjauksen mukaisesti. Luovan talouden neuvottelukunta edistää kasvustrategian toimeenpanoa ja seuraa toteutuksen vaikutusta luovan talouden kehitykselle. Neuvottelukunnan tehtävänä on myös raportoida kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosta siltä osin kuin sitä toteutetaan kasvustrategian toimenpitein. Neuvottelukunnan toimintaa koordinoivat työ- ja elinkeinoministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö.

Strategian toimeenpanosta viestitään neuvottelukunnan kokouksissa ja vuosittain järjestettävässä Luovan talouden kasvustrategia -seminaarissa. Neuvottelukunnan jäseniä kannustetaan viestimään toimeenpanosta omille verkostoilleen ja esimerkiksi osana kasvusopimusten toimeenpanoa.

Kasvustrategian toimeenpanon vuosittainen seuranta perustuu vastuutahojen raportointiin. Raportointitapa tulee olemaan kevyt, ja se tullaan kehittämään syksyn 2025 aikana työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön yhteistyönä Luovan talouden neuvottelukunnan kanssa. Kasvustrategian vaikuttavuuden arviointi toteutetaan ennen strategiakauden päättymistä (esim. vuoden 2030 keväällä) ostopalveluna hankittavana asiantuntija-arviointina.

Kasvustrategiaa päivitetään, ja vuosittaista seuranta kehitetään tarvittaessa strategiakauden aikana. Lähtökohtaisesti strategia päivitetään vuoden 2030 aikana.

Tavoitteena on, että kansallinen kasvustrategia inspiroi ja ohjaa luovien alojen ja luovan talouden liiketoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämistä myös alueellisesti ja paikallisesti. Alueellisten luovien alojen strategioiden laadinnassa ja toimenpiteiden toteutuksessa olisi hyvä ottaa huomioon alueellisten erityispiirteiden rinnalla Luovan talouden kansallisen kasvustrategian teemat ja strategiakausi (vuoteen 2030). Kansallisen ja alueellisen toiminnan dialogia ylläpidetään tuomalla esille kansallista ja alueellista toimeenpanoa kasvustrategia-seminaarissa sekä alueiden järjestämissä tilaisuuksissa.

Liitteet

Liite 1 Luovan talouden kasvustrategian laadintaprosessi

Luovan talouden kasvustrategia on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimana osallistavalla prosessilla ja erityisesti Luovan talouden neuvottelukunnan näkemyksiä kuunnellen.

Neuvottelukunnan kokousten lisäksi strategiaa valmisteltiin kolmessa kutsutyöpajassa, jotka järjestettiin helmikuussa 2025. Työpajojen teemoina olivat kansainvälinen liiketoiminta, IP-osaamisen hyödyntäminen sekä yrityspalvelut ja rahoitus. Työpajoihin osallistui yhteensä 88 henkilöä. Osallistujat edustivat laajasti luovan talouden toimialoja, sekä yrityksiä että mahdollistavia tahoja kuten julkista sektoria että järjestö- ja koulutuskenttää. Työpajoihin osallistui myös Luovan talouden neuvottelukunnan jäseniä.

Kuhunkin työpajaan sisältyi pohjustava alustus, aiheeseen virittävä paneeli ja työryhmätyöskentely. Työpajoissa ideoitiin konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Työpajoissa saatiin yli 100 toimenpide-ehdotusta eli aihiota ja/tai erilaisia huomiota kehittämiskohteista. Saadut aihiot ryhmiteltiin temaattisesti, ts. ei työpajan päätöksen mukaan, mikä toimi pohjana neuvottelukunnan jatkokeskusteluille. Luovan talouden neuvottelukunta kokousti järjestäytymiskokouksensa jälkeen viisi kertaa kevään 2025 aikana.

Kasvustrategian valmistelua esiteltiin kevään 2025 aikana työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimalle EAKR-jaostolle, Kuntaliiton koordinoimalle 24 suurimman kaupungin kulttuurijohtajille, maakuntaliittojen kulttuurivastaaville sekä valituille luovien alojen tutkimushankkeita koordinoiville tahoille (Cupore, VTT, Turun yliopisto ja Tulevaisuuden tutkimuskeskus). Kasvustrategian valmistelua tukevia keskusteluja käytiin työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalojen toimijoiden kanssa kuten TEM hallinnonalan rahoittajien ja Opetushallituksen kanssa. Valmistelun aikana sihteeristö perehtyi myös mittavaan määrään aiemmin laadittuja selvityksiä ja esityksiä. Luovan talouden kasvustrategia perustuu aiemmin laadittuihin alakohtaisiin kasvusopimuksiin sekä luovan talouden kasvun edistämiseksi laadittuihin esityksiin ja selvityksiin.

Luovan talouden kasvustrategian valmistelua esiteltiin laadinnan aikana työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmälle. Ministerityöryhmä hyväksyi Luovan talouden kasvustrategian kokouksessaan 27.5.2025.

Luovan talouden neuvottelukunnan sihteeristönä kasvustrategian laadinnan aikana toimivat Sanna Kyyrä työ- ja elinkeinoministeriöstä, Laura Mäkelä ja Katja Lindroos opetus- ja kulttuuriministeriöstä, Leena Arvonon Business Finlandista ja Maria Pirkkalainen-Barber Taiteen edistämiskeskus Taikeesta.

Liite 2 Käsitteet

Aineeton arvonluonti

Viittaa prosesseihin ja tekijöihin, jotka tuottavat arvoa ilman konkreettista, fyysistä tuotetta. ([Aineettomasta arvosta syntyy rajattomasti kasvun mahdollisuuksia | Creative Finland](#))

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomaan omaisuuteen kuuluvat vastikkeelliset oikeudet ja varat, kuten toimitukset, patentit, lisenssit ja tavaramerkit. Oman kehittämistoiminnan perusteella aikaansaatuja aineettomia hyödykkeitä voidaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen. ([Aineettomat hyödykkeet | Käsitteet | Tilastokeskus](#))

Aineettomat oikeudet

Aineettomiin oikeuksiin kuuluvat sekä teollisoikeudet (kuten patentti, hyödyllisyysmalli, tavaramerkki ja mallioikeus) että tekijänoikeus. Näiden oikeuksien yhteisenä nimenä käytetään yleisesti lyhennettä IPR, joka tulee englannin kielen sanoista Intellectual Property Rights. Niihin kuuluvat myös liikesalaisuudet ja sopimontonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevat säännöt. ([Aineettomat oikeudet – Keskuskauppakamari](#))

Aineeton omaisuus

Aineettomalla omaisuudella tarkoitetaan laajasti kaikkea liiketoiminnassa arvoa tuottavaa omaisuutta, joka ei ole fyysistä tai rahoitukseen liittyvää omaisuutta. Aineetonta omaisuutta voi syntyä esimerkiksi tutkimus- ja tuotekehitystoiminnassa, valmistustoiminnassa sekä myynti- ja markkinointitoiminnassa. Tyypillistä aineetonta omaisuutta ovat muun muassa patentit, tavaramerkit, tekijänoikeudet, liikenimet, mallioikeudet, tietotaito (know-how) ja liikesalaisuudet. Kaikki aineeton omaisuus ei ole rekisteröitävissä, eikä kaikkea aineetonta omaisuutta myöskään kirjata yhtiön taseeseen. ([Aineeton omaisuus – vero.fi](#))

Arvoketju

Arvoketju (eng. value chain) on Harvardin yliopiston tutkijan Michael Porterin kehittämä malli, joka kuvaa jonkin hyödykkeen vaiheittaista jalostumista raaka-aineesta valmiiksi tuotteeksi. Jokainen arvoketjun vaihe, yksittäinen prosessi, nostaa tuotteen arvoa. Näitä vaiheita voivat olla suunnittelu-, valmistus- ja jakeluprosessi. ([Taloustiede:arvoketju – Tieteen termipankki](#))

Arvonlisä

Myytyjen tuotteiden arvo miinus muilta ostettujen välituotteiden arvo on bruttoarvonlisä. Kun siitä vähennetään poistot, saadaan nettoarvonlisä. ([Taloustiede:arvonlisä – Tieteen termipankki](#))

Brändi

Tuote(merkki), yritys, henkilö tms., jolle on markkinoinnin yms. avulla luotu t. syntynyt laaja (myönteinen) tunnettuus. ([brändi – Kielitoimiston sanakirja](#))

Ekosysteemi

Lähtöisin luonnontieteistä, jossa sillä viitataan eri organismien muodostamaan yhteisöön (esim. metsä ja siinä elävät puut, kasvit, eläimet) ja sen laajempaan toimintaympäristöön, joka säätelee olennaisesti ekosysteemin kehitystä (esim. ilma, vesi, maaperä). Ekosysteemien keskeisiä ominaisuuksia ovat mm. kompleksisuus, epälineaarinen kehitys, avoimuus, itseohjautuvuus, dynaamisuus ja eri toimijoiden välinen keskinäisriippuvuus. Ekosysteemit ovat eräänlaisia monimutkaisia sopeutuvia systeemejä (complex adaptive systems), joiden ymmärtämiseksi on tunnistettava niiden keskeiset toimijat ja sidosryhmät sekä niiden väliset suhteet ja dynamiikka. ([Työ- ja elinkeinoministeriö: Ekosysteemit](#))

Hautomo / Kiihdyttämö

Käsitteitä hautomo ja kiihdyttämö käytetään usein synonyymeinä. Molemmat tarjoavat varhaisen vaiheen yrityksille palveluja ja resursseja vauhdittamaan niiden menestymistä. Kiihdyttämöt tai yrityskiihdyttämöt painottavat hautomoita enemmän taloudellista hyötyä ja valitsevat yritykset tämän tavoitteen mukaisesti. Kiihdyttämöt tekevät sijoituksia, tarjoavat joukon liiketoiminnan kehitysresursseja sekä aktiivisesti osallistuvat kasvuyrityksen kehittämiseen. ([LUT Scientific and Expertise Publications. Joonatan Naukkarinen. Katsaus yrityskiihdyttämöihin Suomessa](#))

IP

Lyhenne IP tulee sanoista intellectual property ja sillä tarkoitetaan sellaista **aineettonta omaisuutta, joka on oikeudellisesti suojattu**. Voidaan määritellä, että aineettomalla omaisuudella tarkoitetaan yrityksen tai muun toimijan omistamia aineettomia hyödykkeitä, joilla on taloudellista arvoa, eli niitä voidaan ostaa, myydä tai lisensoida ja ne ovat luonteeltaan yksinoikeuksia. Ne jakautuvat teollisoikeuksiin, joita ovat patentit (keksinnöt), tavaramerkit, teollismallit ja maantieteelliset merkinnät, sekä tekijänoikeuksiin, jotka suojaavat kirjallisia ja taiteellisia teoksia. ([Henkinen, teollinen ja kaupallinen omaisuus | Faktatietoja Euroopan unionista | Euroopan parlamentti](#))

IPR

Lyhenteellä IPR tarkoitetaan aineettoman omaisuuden oikeuksia. Lyhenne tulee englanninkielisistä sanoista Intellectual Property Rights. Usein puhutaan myös henkisestä tai aineettomasta pääomasta ja niihin liittyvistä oikeuksista. IPR käsittää teollisoikeudet ja tekijänoikeudet.

Teollisoikeuksilla (patentti, hyödyllisyysmalli, tavaramerkki ja mallisuoja) suojataan, hallitaan ja kaupallistetaan kehitystyön tuloksia. Niillä on oikeusvaikutus (kielto-oikeus), joka antaa mahdollisuuden sekä kieltää että antaa käyttölupa (lisenssi) oikeuksien kohteen (esim. teknologia, tuotemerkki, muotoilu) kaupalliseen hyödyntämiseen. Näiden lisäksi jokaisella yrityksellä on toiminimi (yrityksen nimi) ja mahdollisesti aputoiminimiä, jotka luovat perustan yrityksen tunnettuudelle. Teollisoikeuksien lisäksi myös luovan työn tuloksena syntyvät tekijänoikeudet ja niistä sopiminen ovat tärkeitä yrityksille. ([PRH.fi](#))

Jalostusarvo

Mittaa yrityksen tai toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotantokelijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Määritelmän mukaan kustannuksiin ei sisällytetä yrityksen/toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia. ([Tilastokeskus: Jalostusarvo](#))

Klusteri

Useiden saman toimialan yritysten muodostama yritysverkosto tai yritysrypäs. Klusterissa yritykset sekä kilpailevat että tekevät yhteistyötä keskenään. Yritysten keskinäiset linkit synnyttävät hyötyjä muun muassa tuotekehityksessä ja parantavat näin kaikkien klusterissa mukana olevien yritysten kilpailukykyä. Klusteri-ajattelun kehittäjä on yhdysvaltalainen Michael Porter. ([Sitra.fi](#))

Skaalautuminen

Taloudellisessa kontekstissa tarkoittaa yrityksen kykyä kasvattaa myyntiään ilman, että kulut kasvavat samassa suhteessa. Toisin sanoen, yrityksen skaalautuminen mahdollistaa tuotannon, palveluiden tai tuotevalikoiman kasvattamisen tehokkaasti ja kannattavasti. ([ETLA.fi](#))

Tekijänoikeus

Tarkoittaa tekijän lähtökohtaista yksinoikeutta päättää teoksensa käytöstä. Tällöin muilla ei ole oikeutta käyttää teosta ilman tekijän lupaa. Tekijänoikeus suojaa vain teoksen persoonallista ilmaisumuotoa. Se ei suojaa ideaa, teoksen tietosisältöä tai teokseen sisältyvää teoriaa – nämä ovat vapaasti muiden käytettävissä. ([Tekijänoikeus.fi](#))

Liite 3 Indikaattorien lähteet ja vastuutahot

Kulttuuritoimialojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta tarkoittaa kulttuurin aikaansaaman arvonlisäyksen eli jalostusarvon osuutta Suomen bruttokansantuotteesta. Lähde: Tilastokeskus, kulttuurisatelliittitilinpito.

Kulttuuri- ja luovien alojen vaikutus Suomen maakuvaan -indikaattori kuvaa suomalaisen kulttuurin tunnettuutta kansainvälisesti ja seuraa sen vaikutusta Suomen maakuvan kehittämiseen kulttuurin saralla. Indikaattorina seurataan Suomen pistemäärän kehitystä vuosittain julkaistavassa Anholt Nation Brands Index -tutkimuksessa (NBI). Lähde: ulkoministeriö, Anholt Nation Brands Index -tutkimus.

Yrityksiä koskevat indikaattorit

Menetelmäkuvaus

Yrityksiä koskevat indikaattorit nojaavat dataan, johon on sisällytetty vuosiliikevaihdoltaan yli 50 000 euron yritykset. Rajaus nostaa esille kasvustrategian toteuttamisen näkökulmasta keskeisen kohderyhmän. Yritysjoukon voidaan olettaa olevan aktiivisesti toimivia luovien alojen yrityksiä, joiden toiminnalla on vaikuttavuutta luovien alojen kehitykseen toimialoina. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että vuosiliikevaihdon 50 000 euron raja ei vaikuta merkittävästi arvioihin luovan talouden kokonaisliikevaihdosta, henkilötyövuosista tai jalostusarvosta.

Yritykset on määritetty ensisijaisesti toimialaluokituksen perusteella. Toimialoilla, jotka on yksiselitteisesti liitetty luovaan talouteen, yritysten koko toiminta kohdennettiin 100-prosenttisesti luovan talouden sektoreille. Toimialoilla, joiden yhteys luovaan talouteen ei ole yksiselitteinen, mukaan otettiin vain se osuus yrityksen toiminnasta, joka avaintermien perusteella kohdistuu luovan talouden sektoreille. Siten yritysten lukumääriä koskevat luvut sisältävät todellisuudessa ilmoitettua määrää suuremman määrän yrityksiä (noin 40 000 yritystä). Luvut on kuitenkin ilmoitettu ns. kokonaisina yrityksinä datan luettavuuden helpottamiseksi.

Tarkastelussa mukana olivat peliala, av-ala, musiikki, kirjallisuusala, arkkitehtuuri, tuotesuunnittelu, markkinointi ja luovat toimistot, palvelu- ja digitaalinen muotoilu sekä tapahtuma-ala.

Indikaattorien datalähteenä on työ- ja elinkeinoministeriön ostopalveluna Teknologian tutkimuskeskus VTT:lta keväällä 2025 hankkima raportti. Raportissa datalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen yritys- ja tulorekisteriä. Liikevaihtoa ja jalostusarvoa koskevat luvut on indeksoitu vuoden 2023 dataan.

Yritysten liikevaihto kuvaa tarkastelussa mukana olleiden yritysten liikevaihtoa.

Yritysten koko kuvaa luovien alojen yritysten jakaantumista kokoluokittain. Yritysten ryhmittely (mikro, pieni, keskisuuri, suuryritys) perustuu EU:n PKS-luokitukseen yritysten tyyppiluokituksesta. Tyyppiluokitus on käytössä Tilastokeskuksen aineistossa. Tyyppiluokitus on määritelty yrityskohtaisesti palkansaajien lukumäärän sekä liikevaihdon ja/tai taseen loppusumman sekä konsernisuhteen perusteella.

Yritysten aikaansaama työllisyys kuvaa alan työllisyysvaikutuksia. Työllisyysvaikutusten mittarina toimii henkilötyövuodet. Henkilötyövuosiin on sisällytetty sekä yrittäjät että työlliset.

Yritysten tuottama arvonlisä tarkoittaa tarkastelussa mukana olleiden yritysten tuottamaa jalostusarvoa. Jalostusarvo mittaa yrityksen tai toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotannontekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Keskimäärin jalostusarvon osuus liikevaihdosta on luovilla aloilla hieman alle puolet.

Yritysten lukumäärä tarkoittaa tarkastelussa mukana olleiden yritysten lukumäärää. Yritysten lukumäärä on ilmoitettu ns. kokonaisina yrityksinä datan luettavuuden helpottamiseksi.

Lähteet

1. Sokka, Sakarias & Karttunen, Sari & Luonila, Mervi 2025. Luovat alat kulttuuri-, innovaatio- ja elinkeinopolitiikassa – Hajanaisista hallintorakenteista ilmiöpohjaiseen ohjaukseen. Cuporen työpapereita 24. Osoitteessa: <https://www.cupore.fi/wp-content/uploads/2025/04/Luovat-alat-kulttuuri-innovaatio-ja-elinkeino-politiikassa.pdf>
2. Luovan talouden tiekartta 2020. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:48. Osoitteessa: [Luovan talouden tiekartta – Valto Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:48](#)
3. Valtioneuvoston tiedote 23.4.2025. Osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/-/orpon-hallitus-riihipaatokset-vahvistavat-suomen-kilpailukykyja-turvallisuutta-1>
4. Tilastokeskuksen tiedote, 8.5.2024. Kulttuurin satelliittitilinpito 2022. Osoitteessa: <https://stat.fi/julkaisu/cln35e747ahg70cutmq3cmxu6>
5. UN Trade and Development. Creative Economy Outlook 2024. Osoitteessa: <https://unctad.org/news/creative-economy-booms-services-leading-growth>
6. Suomen yrittäjät. Kooste 2023. Osoitteessa: <https://www.yrittajat.fi/tietoa-meista/tietoa-yrittajarjestosta/yrittajyys-suomessa/>
7. Sokka, Sakarias Sokka & Jakonen, Olli 2024. Kiertävätkö yritystuet luovimmat alat? Osoitteessa: <https://www.cupore.fi/uutishuone/kiertavatko-yritystuet-luovimmat-alat/>
8. Tilastokeskus 2025. Kulttuurialalla tarjonta kasvoi euromääräisesti vuonna 2023, ja osuus koko taloudesta kasvoi hieman. Osoitteessa: [Kulttuurialalla tarjonta kasvoi euromääräisesti vuonna 2023, ja osuus koko taloudesta kasvoi hieman | Tilastokeskus](#)
9. Naumanen Mika, Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan yritysten liiketoiminnasta vuonna 2023 (tulossa). Power point -esitys kesäkuu 2025, työ- ja elinkeinoministeriön [verkkosivut](#).
10. Naumanen Mika, Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan yritysten liiketoiminnasta vuonna 2023 (tulossa). Power point -esitys kesäkuu 2025, työ- ja elinkeinoministeriön [verkkosivut](#).
11. Naumanen, Mika & Vainikainen, Sari & Valkokari, Katri 2023. Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan liiketoiminnasta. Raportti 4/2023. Business Finland. Osoitteessa: <https://mediabank.businessfinland.fi/l/FPSW2HdQQz9p/f/h7Lk>
12. Gigle Oy 2025. Kulttuuriala on kiinnostunut kasvusta ja myynnistä. Osoitteessa: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/70809309/selvitys-kulttuuriala-on-kiinnostunut-kasvusta-ja-myyynnista-rahapuhe-ei-vie-taiteen-uskottavuutta?publisherId=69821100&lang=fi>

13. Suomen Yrittäjät 2025. Kulttuuri- ja luovien alojen yritykset haluavat kasvaa. Osoitteessa: <https://www.yrittajat.fi/uutiset/kysely-kulttuuri-ja-luovien-alojen-yritykset-haluavat-kasvaa/>
14. Kreativ Sektor 2025. Uppdaterad statistik för de kulturella och kreativa brancherna. Osoitteessa: <https://kreativsektor.se/wp-content/uploads/2025/03/Rapport-Uppdaterad-statistik-for-de-kulturella-och-kreativa-branscherna-250331.pdf>
15. Ulkoministeriön tiedote 2023. Kansainvälinen näkyvyys on kasvattanut Suomen vaikutusvaltaa. Osoitteessa: https://um.fi/tiedotteet/-/asset_publisher/ued5t2wDmr1C/content/kansainvalinen-nakyvyys-on-kasvattanut-suomen-vaikutusvaltaa/35732
16. Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä 2024. Valtioneuvoston julkaisu 2024:47. Osoitteessa: [Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä](#)
17. Työ- ja elinkeinoministeriö 2025. Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma (sis. Mittelstandin). Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2025:24. Osoitteessa: [Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma \(sis. Mittelstandin\)](#)
18. Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta. Valtioneuvoston julkaisu 2025:39. Osoitteessa: [Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta – Valto](#)
19. Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta 2022. Valtioneuvoston julkaisu 2022:78. Osoitteessa: [Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta aineettomien oikeuksien strategiasta – Valto](#)
20. Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030. Valtioneuvoston julkaisu 2023:7. Osoitteessa [Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030 – Valto](#)
21. Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisu 2022:65. Osoitteessa: [Valtioneuvoston selonteko: Suomen digitaalinen kompassi](#)
22. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024. Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisu 2024:55. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>
23. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024. Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisu 2024:55. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>
24. Opetus- ja kulttuuriministeriön tiedote 2017. Työryhmä: Luoville aloille luotava Creative Business Finland -palvelut. Osoitteessa: <https://okm.fi/-/tyoryhma-luoville-aloille-luotava-creative-business-finland-palvelut>
25. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2023:10. Osoitteessa: [Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartta – Valto](#)

26. Kohti kestäväää arkkitehtuuria: Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035. Valtioneuvoston julkaisu 2022:1. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-508-5>
27. Työ- ja elinkeinoministeriö 2025. Työ- ja elinkeinoministeriön yhteinen ohjauskirje hallinnonalan toimijoille strategisista kohdealueista ja yhteistyön vahvistamisesta.
28. Tarjanne, Petra 2023. Av-alan kasvusopimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2023:33. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-601-7>
29. Jalonen, Jani & Tarjanne, Petra 2024. Luovat monistettavat sisällöt – Kasvusopimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2024:11. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-905-6>
30. Business Finland 2024. Kuluttaja- ja brändilähtöinen tekstiili ja muoti Suomessa 2030. Osoitteessa: <https://www.stjm.fi/wp-content/uploads/2024/07/KULUTTAJA-JA-BRANDILAHTOINEN-TEKSTIILI-JA-MUOTISUOMESSA-2030-KASVUSOPIMUS-v3.7.pdf>
31. Luovat ry 2025. Luovan alan talousluvut: Tilastokooste. Osoitteessa: luovan-ala-talou-2022-07032025.pdf
32. Koronapandemian vaikutuksia kulttuurialalla 2020–2021. Raportti kyselyn vastauksista. Valtioneuvoston julkaisu 2021:26. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-654-9>
33. Björkroth, Frans 2024. Tapahtumateollisuuden toimialatutkimus. Turun yliopiston kauppakorkeakoulu. Osoitteessa: Toimialatutkimus_Final_edit.pdf
34. SAFA 2024. Tiedote. Osoitteessa: <https://www.safa.fi/tiedotteet/safa-atl-ja-mark-selvitti-arkkitehtien-lomautukset-edelleen-yleisia-myos-maisema-arkkitechdeilla-epavarmuus-lisaantynyt/>
35. Regeringens skrivelse 2023. Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher. 2023/24:111. Osoitteessa: <https://www.regeringen.se/contentassets/7b807f91ed234d5b97b973a83fe470b1/202411100webb.pdf>
36. Sveriges Annonser 2023. Sveriges mest värdefulla varumärken står starka i världen 2023. Osoitteessa: <https://www.sverigesannonser.se/kunskap/marknadsinsikter/sveriges-mest-vardefulla-varumarken-star-starka-i-varlden/>
37. Koski, Heli & Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri 2024. Suomen tulevan kasvun avain: Aineettoman pääoman ymmärtäminen kokonaisuutena. ETLA Muistio – ETLA Brief 134. Osoitteessa: <https://www.etla.fi/julkaisut/muistiot/suomen-tulevan-kasvun-avain-aineettoman-paaoman-ymmartaminen-kokonaisuutena/>
38. Valtioneuvosto 2025. Aineettomien oikeuksien strategia (IPR-strategia). Osoitteessa: [Aineettomien oikeuksien strategia \(IPR-strategia\) – Valtioneuvosto](http://Aineettomien_oikeuksien_strategia_(IPR-strategia)_-Valtioneuvosto)

39. Neogames Finland ry 2023. Strategia 2024–2026 – Visio 2030. Osoitteessa: <https://neogames.fi/wp-content/uploads/2024/11/Neogames-Finland-strategia-2024-2026-Visio-2030.pdf>
40. Hero, Laura-Maija (toim.). Teknologian ja kulttuurin rajapintatoiminnan mallit, verkostot ja menetelmät. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. Osoitteessa: [Teknologian ja kulttuurin rajapintatoiminnan mallit, verkostot ja menetelmät](#)
41. Hazius, Jan & Briggs, Joseph & Kodnani, Devesh & Pierdomenico, Giovanni 2023. The Potentially Large Effects of Artificial Intelligence on Economic Growth. Goldman Sachs Economic Research. Osoitteessa: https://www.key4biz.it/wp-content/uploads/2023/03/Global-Economics-Analyst_The-Potentially-Large-Effects-of-Artificial-Intelligence-on-Economic-Growth-Briggs_Kodnani.pdf
42. De Cremer, David & Morini Bianzino, Nicola & Falk, Ben 2023. How Generative AI Could Disrupt Creative Work. Harvard Business Review. Osoitteessa: <https://hbr.org/2023/04/how-generative-ai-could-disrupt-creative-work>
43. European Commission 2025. Press Release: Commission sets course for Europe’s AI leadership with an ambitious AI Continent Action Plan. Osoitteessa: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1013
44. Valtiovarainministeriö 2025: Hallitus tarttuu tekoälyn ja sääntelyn haasteisiin. Osoitteessa: <https://vm.fi/-/hallitus-tarttuu-tekoalyn-ja-saantelyn-haasteisiin>
45. Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisu 2022:65. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-906-9>
46. Teosto 2024: Tutkimus: Generatiivinen tekoäly uhkaa luovan työn asemaa. Osoitteessa: [Tutkimus: Generatiivinen tekoäly uhkaa luovan työn asemaa – Teosto](#)
47. London City Hall. Culture Strategy for London. Osoitteessa: <https://www.london.gov.uk/programmes-strategies/arts-and-culture/culture-strategy-london>
48. Helsingin kaupunki 2025. Tiedote: Selvitys luovien alojen kasvupotentiaalista julkaistu – luovat alat kirittävät Helsingin kaupunkia kasvutekoihin. Osoitteessa: <https://www.hel.fi/fi/uutiset/selvitys-luovien-alojen-kasvupotentiaalista-julkaistu-luovat-alat-kirittavat-helsingin-kaupunkia>
49. Tampereen kaupunki. Elämystalouden kehitysohjelma. Osoitteessa: <https://www.tampere.fi/organisaatio/elamystalouden-kehitysohjelma>

50. BusinessOulu. Oulun av-alan tuotantokannustin. Osoitteessa: [Oulun av-alan tuotantokannustin – BusinessOulu](#)
51. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöstrategiasta osoitteessa [Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämiseksi](#)
52. Valtiovarainministeriö 2023. Järjestöjen varainhankinnan avustaminen ja tukeminen valtionavustustoiminnassa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:20. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-194-2>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO
valtioneuvosto.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-592-4
ISSN pdf: 2490-0966